

2007.

STRATEGIJA RAZVOJA

**HRVATSKE ZAJEDNICE
TEHNIČKE KULTURE
2007. - 2011.**

2011.

**HRVATSKA
ZAJEDNICA
TEHNIČKE
KULTURE**

HRVATSKA ZAJEDNICA TEHNIČKE KULTURE

**STRATEGIJA RAZVOJA
HRVATSKE ZAJEDNICE
TEHNIČKE KULTURE
2007. - 2011.**

Zagreb, 2007.

Nakladnik
HRVATSKA ZAJEDNICA TEHNIČKE KULTURE
Zagreb, Dalmatinska 12

Glavni urednik
Dubravko Malvić

Računalni prijelom
Zoran Kušan

Naslovna stranica
Hinko Bohr

Tisak
PaxGraf, Zagreb

Naklada
1000 primjeraka

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 640926

Strategija je usvojena na Izornoj skupštini Hrvatske zajednice tehničke kulture održanoj u Zagrebu 21. lipnja 2007. godine.

U izradi ove Strategije sudjelovali su nacionalni savezi, gradske i županijske zajednice tehničke kulture, a poseban prilog dali su Centar za strategiju i razvoj (Petra Hobljaj, Ivona Mendeš, Ivana Batarelo, Domagoj Račić i Efke Heder), prof. dr. sc. Ante Markotić, Marija Dujmović, Dubravko Malvić, Vesna Lendić Kasalo, Jasna Malus, Josip Levatić i Ivan Baćani.

SADRŽAJ

1. Uvod	7
2. Utjecaj društvenih i gospodarskih promjena	11
3. Institucionalni i normativni okvir Hrvatske zajednice tehničke kulture	13
3.1. Normativni okvir	13
3.2. Struktura i djelatnosti Hrvatske zajednice tehničke kulture	14
3.3. Javne potrebe u području tehničke kulture i njihovo financiranje	15
4. Temeljna strateška načela i pristupi	19
5. HZTK: razvojni prioriteti	21
5.1. Poboljšavanje kvalitete i institucionalne učinkovitosti HZTK	21
5.1.1. Komunikacijsko umrežavanje i stvaranje baze podataka	21
5.1.2. Razvijanje ljudskih potencijala i sustava upravljanja	23
5.1.3. Razvijanje sustava praćenja (monitoringa) i vrednovanja (evaluacije)	25
5.1.4. Poboljšavanje upravljanja financijama	26
5.2. HZTK kao partner u <i>društvu znanja</i>	27
5.2.1. Nacionalni, regionalni i međunarodni položaj	27
5.2.2. HZTK i institucije Europske unije	29
5.2.3. Povećanje prepoznatljivosti HZTK i prisustva u javnosti	32
5.3. Obrazovanje za društveni i gospodarski razvoj	33
5.3.1. Formalno i neformalno obrazovanje	34
5.3.2. Socijalna uključenost (inkluzija) i obrazovanje za jednake mogućnosti	35
5.3.3. Obrazovanje i osposobljavanje odraslih	36
6. Strateška matrica	39
Literatura	45
Prilozi	47
Prilog I. Empirijsko istraživanje: metodologija, provedba i rezultati	47
Prilog II. Projekti Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH	53
Prilog III. Projekti Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva RH ..	55
Prilog IV. Financijska raspodjela po sastavnicama IPA programa do 2010. godine	56
Prilog V. Sastavnice Instrumenta pretprijetne pomoći – IPA	57
Prilog VI. Sastavnice programa <i>Youth in Action</i>	59
Prilog VII. Ciklus donošenja, praćenja i vrednovanja akcijskih planova ..	60

1. UVOD

U suvremenom se svijetu sve organizacije nalaze u situaciji porasta neizvjesnosti koja dolazi iz njima relevantne okoline¹, obzirom da ona postaje sve manje predvidljiva i mirna, i sve turbulentnija i dinamičnija. U takvom svijetu proces kontinuiranog planiranja na srednjoročni, pa čak i dugoročni vremenski period, postaje nasušna potreba. Organizacije koje se brinu za svoju budućnost, moraju preuzeti teški zadatak planiranja, kao izbora između različitih mogućnosti i manevriranja između rizika i izazova. Ne čudi, stoga, da je Hrvatska zajednica tehničke kulture, kao krovna organizacija u području tehničke kulture, zaključila kako će izradom strategije razvoja pridonijeti usmjeravanju prema najvažnijim područjima, što će joj omogućiti učinkovitije i djelotvornije funkcioniranje i postizanje ciljeva utvrđenih Zakonom o tehničkoj kulturi i njezinim Statutom. To podrazumijeva upuštanje u određene organizacijske promjene u funkciji poboljšanja rada i djelovanja Hrvatske zajednice tehničke kulture, a samim time i u funkciji unapređenja cjelokupne tehničke kulture u Republici Hrvatskoj.

Amatersko bavljenje tehničkim aktivnostima (tehničkom kulturom) na hrvatskim prostorima započinje krajem 19. i početkom 20. stoljeća, kada se građani počinju okupljati u udruge (fotoklubovi, zrakoplovna društva, radioklubovi, jedriličarska društva, itd.). Do II. svjetskog rata osnovano je gotovo 100 takvih organizacija na području Hrvatske. Za vrijeme toga rata udruge su uz poteškoće nastavile djelovati, a 1946. godine okupljaju se u Republikanskoj komisiji „Tehnika i sport“ koja 1948. godine prerasta u Narodnu tehniku Hrvatske. U sklopu preobrazbe hrvatskog društva na temeljima tržišnoga gospodarstva i građanske demokracije u neovisnoj državi, Narodna tehnika je donijela novi program i ustroj te od 3. srpnja 1992. godine djeluje pod novim nazivom – Hrvatska zajednica tehničke kulture (HZTK). To najviše nacionalno tijelo i središnja infrastrukturna točka neprofesijske tehničke kulture u Republici Hrvatskoj danas okuplja 16 nacionalnih saveza, 18 županijskih i 31 gradskih zajednica tehničke kulture, Tehnički muzej Zagreba te više od 600 udruga tehničke kulture s preko 60.000 članova, a 2006. godine brojnim je manifestacijama i svečanostima obilježila 60. godišnjicu svoga postojana i plodonosnog djelovanja.

¹ Pojam dolazi iz opće teorije sustava, a odnosi se na sve što se nalazi izvan određenog sustava, a s čime je taj sustav u stalnom međudnosu. Iz relevantne okoline dolaze nove prilike za sustav, kao i opasnosti za njegovo funkcioniranje i opstanak, a one mogu uključivati normativni okvir, druge slične sustave (organizacije), sustave koji su nadređeni ili podređeni, kao i elemente od kojih je sačinjen sam sustav. U slučaju Hrvatske zajednice tehničke kulture, relevantnu okolinu čine institucionalni i normativni okvir, institucije države, regionalne i lokalne vlasti, privatni sektor, druge udruge civilnog društva, regionalne i europske organizacije, kao i svi pojedinci i udruge, zajednice i savezi koji se bave tehničkom kulturom.

Ovaj kratki povijesni pregled razvoja tehničke kulture kao djelatnosti, pokazuje temelje na kojima Hrvatska zajednica tehničke kulture planira i gradi svoj budući rad i djelovanje, čiji je izraz ovaj dokument.

Četiri su osnovna izvora korištena kao temelj pisanja ove Strategije razvoja, odnosno kao smjernice pri određivanju prioriternih područja i ciljeva za razvoj Hrvatske zajednice tehničke kulture: međunarodni dokumenti i strategije (Bonnska deklaracija, Lisabonska strategija, Oslo agenda, Kopenhagenska deklaracija i sl.), nacionalni zakonski i strateški dokumenti koji se odnose ili mogu utjecati na tehničku kulturu kao djelatnost (npr. Strateški okvir za razvoj 2006.-2013., Zakon o tehničkoj kulturi, itd.), rezultati empirijskog istraživanja *Budućnost i razvoj Hrvatske zajednice tehničke kulture* koje je Centar za strategiju i razvoj proveo početkom 2007. godine, te iznimno iscrpne i korisne rasprave i razgovori sa zainteresiranim članovima udruga, zajednica i nacionalnih saveza u području tehničke kulture.

Kao osnovno područje koje zahtijeva ulaganje svih raspoloživih snaga i resursa kojima Hrvatska zajednica tehničke kulture kao organizacija raspolaže prepoznata je potreba za izgradnjom vlastitih sposobnosti za suočavanje s rizicima i izazovima iz relevantne okoline. U užem smislu, radi se o razvoju i poboljšanju upravljanja ljudskim potencijalima kojima HZTK te udruge tehničke kulture u Republici Hrvatskoj raspolažu. U širem smislu, pak, izgradnja sposobnosti se odnosi na poboljšanje svih procesa koji se odvijaju u tim organizacijama, od upravljačkog procesa do financijskog menadžmenta. Napori na tom području ključni su i za jačanje veza Hrvatske zajednice tehničke kulture kao i udruga tehničke kulture s državom, regionalnim i lokalnim jedinicama te drugim važnim socijalnim partnerima, ali i kako bi se omogućilo HZTK i njenim članicama da sudjeluju u korištenju sredstava iz pretpripravnih fondova, odnosno ulaskom Hrvatske u Europsku uniju i strukturnih fondova, kao i iz drugih nacionalnih i međunarodnih izvora financiranja.

Hrvatska zajednica tehničke kulture može odigrati važnu ulogu u javnom zagovaranju i popularizaciji tehnike i tehnologije. Pri tome valja naglašavati ulogu tehničke kulture u razvoju kompetencija, poticanju interesa za studije tehničkih znanosti, te stvaranju osnova za istraživanje, razvoj i poduzetništvo temeljeno na znanju, tehnologiji i inovacijama. Zbog ograničenih resursa HZTK mora djelovati prvenstveno kao inicijator i promicatelj tehničke kulture i tehničkih znanosti u cjelokupnom hrvatskom društvu, čime će se nadograditi njezina redovita uloga u promicanju tehničke kulture kod mladih i drugih korisnika, a sve sa svrhom daljnjeg razvoja i njegovanja volonterizma koji je jedan od temelja Hrvatske zajednice tehničke kulture i udruga tehničke kulture.

Okako uspostavljena Hrvatska zajednica tehničke kulture, kao i udruge tehničke kulture bit će modernije i stručnije, tehnološki i tehnički naprednije, s obrazovanim ljudskim potencijalima koji su sposobni pratiti trendove novih tehničkih i organizacijskih dostignuća, stvoriti partnerske odnose s relevantnim nacionalnim i međunarodnim društvenim akterima te promicati ulogu i postignuća tehničke kulture u Hrvatskoj i u svijetu.

Ova Strategija razvoja odnosi se na četverogodišnje razdoblje, što je srednjoročni period planiranja, dok će se za svaku godinu od 2008. do 2011., a najkasnije u prosincu prethodne godine, posebno donijeti **akcijski (godišnji) planovi** koji će sadržavati detaljnu razradu ciljeva i aktivnosti navedenih u ovom dokumentu, ovisno o njihovom vremenskom rasporedu (vidi Prilog VII.). Ipak, treba naglasiti da je kraj planiranog razdoblja od četiri godine samo početak za novi ciklus planiranja.

2. UTJECAJ DRUŠTVENIH I GOSPODARSKIH PROMJENA

Put pridruživanja Europskoj uniji, u kojoj je uloga svih sustava i institucija dinamična, pruža izvrsnu priliku kako Hrvatskoj da ubrza namjeravane reforme sustava, tako i pojedinim institucijama da povećaju svoju učinkovitost i djelotvornost. Pri osmišljavanju Strategije razvoja Hrvatske zajednice tehničke kulture, treba uzeti u obzir Lisabonsku strategiju² u kojoj se naglašavaju ciljevi namijenjeni jačanju konkurentnosti i sposobnosti za rast: (a) informacijsko društvo za sve; (b) europski prostor za znanost, tehnologiju i inovacije; (c) jedinstveno europsko tržište; (d) integrirano financijsko tržište; (e) jačanje poduzetništva uz olakšanje uvjeta za početak rada malih i srednjih poduzeća; (f) cjeloživotno obrazovanje i povećanje zapošljivosti, te (g) održivi razvoj. Osim toga, treba iskoristiti priliku u kojoj se kao poseban moment javlja stvaranje novih radnih mjesta (*job creation*) gdje je uloga tehničke kulture i inovacija u području tehničke kulture velika. Osim Lisabonske strategije, UNESCO UNIVOC deklaracija iz Bonna³, Oslo agenda o poduzetničkom obrazovanju⁴ i Kopenhagenska deklaracija⁵ čine okvir za djelovanje udruga u području tehničke kulture i Hrvatske zajednice tehničke kulture kao krovne organizacije u tom području.

Razvoj civilnog sektora, a pogotovo udruživanje u području tehničke kulture globalni su fenomeni: sve zemlje, bez obzira na svoj uspjeh, traže nove načine da odgovore na novonastale potrebe s kojima se društvo suočava. Jedno od složenih pitanja u Hrvatskoj danas relativno je niski stupanj gospodarske konkurentnosti u usporedbi s drugim zemljama u Europi. Osim toga, zastupljenost učenika u području obrazovanja za tehnička zanimanja sve je manja, s trendom daljnjeg smanjenja. Uspješnost u sve

² Lisabonska strategija usvojena je na sastanku Europskog vijeća u ožujku 2000. godine. Cilj je da EU do 2010. godine ostane najdinamičnije i najkonkurentnije gospodarstvo svijeta u kojem vlada društvena kohezija, a i okoliš je očuvan. Takvo gospodarstvo mora biti sposobno za održiv razvoj, temeljen na znanju, s ponudom brojnijih i boljih radnih mjesta. Lisabonska strategija dostupna je u cijelosti na <http://ec.europa.eu/growthandjobs/>

³ Donesena 28. listopada 2004. godine od strane UNESCO-ova Međunarodnog ekspertnog skupa za tehničko i stručno obrazovanje i obuku u Bonnu u Njemačkoj, dostupna je u cijelosti na <http://www.hztk.hr/stranice/18/106-100.pdf> (str. 4.)

⁴ Cilj Oslo agende o poduzetničkom obrazovanju promicanje je razvoja poduzetništva. Radi se o ishodu Konferencije o poduzetničkom obrazovanju, koju su 26. i 27. listopada 2006. godine organizirale Europska komisija i Norveška Vlada u Oslu. Cjelokupni tekst tog dokumenta može se naći na internetskoj adresi: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/training_education/doc/oslo_agenda_final.pdf

⁵ Kopenhagenska deklaracija o društvenom razvoju usvojena je na Svjetskom sastanku na vrhu za društveni razvoj u Kopenhagenu, od 6. do 12. ožujka 1995. godine. Detalji se mogu pronaći na internetskoj adresi: www.ffzg.hr/hre-edc/hr/download.php?file=KOPENHAGEN_SKA%20DEKLARACIJA%20O%20DRUSTVENOM%20RAZVOJU.pdf

otvorenijoj europskoj ekonomskoj zajednici zahtijeva ozbiljno i odlučno djelovanje usmjereno na poboljšanje konkurentnosti Hrvatske i na rast cjelokupne produktivnosti njenog rada. Kvaliteta ljudskih potencijala, tj. stupanj obrazovanja stanovništva jedna je od ključnih odrednica konkurentnosti. Hrvatsko nacionalno vijeće za konkurentnost često je spominjalo značajan jaz između onoga što mladi zaposlenici znaju i mogu, i onoga što od njih očekuje sve kompetitivnije gospodarstvo znanja. Stoga su inicijative civilnog sektora, kao investiranje u sustav obrazovanja, najbolje sredstvo za podizanje kvalitete ljudskih potencijala i stupnja konkurentnosti društva, što je i glavno načelo Bonnske deklaracije.

3. INSTITUCIONALNI I NORMATIVNI OKVIR HRVATSKE ZAJEDNICE TEHNIČKE KULTURE

Institucionalni i normativni okvir Hrvatske zajednice tehničke kulture čine Zakon o tehničkoj kulturi, Zakon o udrugama te Statut Hrvatske zajednice tehničke kulture. Osim njih, izuzetnu važnost za djelovanje Hrvatske zajednice tehničke kulture kao krovne organizacije imaju i Pravilnik o članstvu u Hrvatskoj zajednici tehničke kulture, Pravilnik o kriterijima i rokovima za utvrđivanje programa i osiguravanje sredstava za financiranje javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi kao i drugi podzakonski akti i opći akti Hrvatske zajednice tehničke kulture.

3.1. Normativni okvir

Tehnička kultura od velikog je značaja za društveni sustav Hrvatske, što je do 2000. godine bilo i vidljivo u temeljnom dokumentu hrvatskog pravnog sustava, Ustavu Republike Hrvatske. Naime, do promjena Ustava 2000. godine, čl. 128. Ustava izrijekom je spominjao tehničku kulturu kao dio nadležnosti lokalne samouprave. Hrvatska zajednica tehničke kulture kao krovna organizacija svakako treba nastojati da se tehnička kultura kao pojam vrati u tekst Ustava i time dodatno zaštiti. Osim toga, potrebno je na odgovarajući način vrednovati tehničku kulturu u svim zakonima i propisima koji oblikuju strukturu i djelovanje u području tehničke kulture, osobito u Zakonu o tehničkoj kulturi.

Prema definiciji koju nalazimo u Zakonu o tehničkoj kulturi (NN, 76/1993), djelatnost tehničke kulture obuhvaća: odgoj, obrazovanje i osposobljavanje za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina, inventivni rad i širenje znanstvenih i tehničkih dostignuća, dok su temeljni ciljevi te djelatnosti razvoj i promicanje tehničke kulture, poticanje na stvaralački i znanstveni rad, tehnički odgoj i obrazovanje, znanstveno i tehničko opismenijavanje, i to posebno mladih (čl. 1). Zakon određuje da se tehnička kultura osim sredstava iz državnog, županijskih i lokalnih proračuna, financira i sredstvima ostvarenima vlastitom djelatnošću, prodajom usluga na tržištu, članarinom, donacijom ili iz drugih izvora (čl. 4).

Hrvatska zajednica tehničke kulture ustanovljena je Zakonom o tehničkoj kulturi i brojnim drugim podzakonskim aktima, što joj daje poziciju u odnosima s državnim, regionalnim i lokalnim tijelima kao partnerima, koja se ne smije zanemariti. Činjenica da se država zakonom obvezala da dijelom financira djelatnost tehničke kulture (što iz proračunskih sredstava, što iz sredstava od igara na sreću), a pritom obvezujući i regionalnu i lokalnu samoupravu da djelatnost tehničke kulture uključi u svoje proračunske izdatke (ovisno o mogućnostima i potrebi, odnosno o programima javnih potreba koje županije, gradovi i općine donesu), te uzimajući u obzir izrazito

nezadovoljavajuće stanje kad je riječ o financiranju većine pripadnika civilnog društva, Hrvatska zajednica tehničke kulture i njezine članice mogu biti zadovoljne tom povoljnom okolnošću. Ipak, smatramo kako na toj povoljnoj okolnosti ne treba ostati već treba dalje graditi koristeći druge izvore financiranja, kako proračunske tako i izvanproračunske.

Podzakonski akti u području tehničke kulture su Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti tehničke kulture (NN, 31/1994) koji utvrđuje uvjete, način utvrđivanja programa za izvođenje djelatnosti tehničke kulture, stručnu spremu djelatnika koji obavljaju stručne poslove, te sadržaj i oblik uvjerenja o stručnoj osposobljenosti ili usavršavanju, zatim Pravilnik o Državnoj nagradi tehničke kulture „Faust Vrančić“ (NN, 1/1994), te Pravilnik o kriterijima i rokovima za utvrđivanje programa i osiguravanje sredstava za financiranje javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi (NN, 60/1994).

S obzirom da Hrvatska zajednica tehničke kulture djeluje kao udruga, pitanja ustrojstva, djelokruga i načina rada skupštine zajednice, te druga pitanja u svezi s radom i zadaćama te organizacije, određena su Statutom Hrvatske zajednice tehničke kulture. Na temelju Statuta doneseni su i drugi opći akti Hrvatske zajednice tehničke kulture, kao što je Pravilnik o članstvu u Hrvatskoj zajednici tehničke kulture (koji uređuje pitanja članstva u HZTK, a osobito postupovne odredbe o utvrđivanju uvjeta za udruživanje, o prijemu u članstvo, o ostvarivanju članskih prava i ispunjavanju obveza, te o prestanku članstva).

3.2. Struktura i djelatnosti Hrvatske zajednice tehničke kulture

Prema Zakonu o tehničkoj kulturi, Hrvatska zajednica tehničke kulture osnovana je kao najviše nacionalno tijelo tehničke kulture čija je djelatnost od velikog značenja za promicanje cjelokupne tehničke kulture u Republici Hrvatskoj (čl. 25). Njezine su zadaće da:

- § potiče i promiče djelatnost tehničke kulture;
- § sudjeluje u utvrđivanju i ostvarivanju politike promicanja tehničke kulture;
- § predlaže program aktivnosti u tehničkoj kulturi, te sudjeluje u utvrđivanju prijedloga programa javnih potreba tehničke kulture u Hrvatskoj;
- § usklađuje aktivnosti nacionalnih saveza organizacija tehničke kulture na ostvarivanju razvoja tehničke kulture;
- § djeluje na promicanju stručnog rada u tehničkoj kulturi i skrbi o osposobljavanju djelatnika u tehničkoj kulturi;
- § obavlja i druge zadaće (čl. 31).

Što se tiče Hrvatske zajednice tehničke kulture kao najvišeg nacionalnog tijela tehničke kulture, u nju se udružuju županijske zajednice tehničke kulture i zajednice tehničke kulture Grada Zagreba te gradske zajednice tehničke kulture, nacionalni

savezi tehničke kulture i institucije čija je djelatnost od značenja za promicanje tehničke kulture u Republici Hrvatskoj (čl. 30), kao što je to npr. Tehnički muzej Grada Zagreba, zatim profesionalne (stručne) udruge iz područja tehničke kulture i pridružena područja, primjerice učeničko zadrugarstvo (čl. 44).⁶ Udruge tehničke kulture u Hrvatskoj udružuju se međusobno po funkcionalnom i teritorijalnom načelu:

1. po funkcionalnom se načelu udružuju udruge iz istoga područja / grane tehničke kulture u nacionalne saveze iz tog područja / grane;
2. po teritorijalnom se načelu udružuju udruge iz različitih područja / grana tehničke kulture koje djeluju na istom teritoriju (općina, grad, županija) u zajednice tehničke kulture (općinske, gradske i županijske).

Iz toga slijedi da postoji članstvo Hrvatske zajednice tehničke kulture u užem smislu i članstvo u širem smislu: u užem su to nacionalni savezi te gradske i županijske zajednice, a u širem sve udruge tehničke kulture koje djeluju u Republici Hrvatskoj.

3.3. Javne potrebe u području tehničke kulture i njihovo financiranje

Javne potrebe Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi za koje se sredstva osiguravaju iz državnog proračuna jesu aktivnosti, poslovi i djelatnosti u svezi s djelovanjem Hrvatske zajednice tehničke kulture i nacionalnih saveza tehničke kulture (čl. 18.). Riječ je o sljedećim aktivnostima, poslovima i djelatnostima:

1. obrazovanje i osposobljavanje za stjecanje izvanškolskih tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina;
2. programi smotri, natjecanja i izložbi od interesa za Republiku Hrvatsku;
3. međunarodna suradnja;
4. informativno-nakladnička i nakladnička djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku;
5. istraživačko-razvojni i stručni rad na obrazovanju i osposobljavanju stručnih djelatnika i inovatora;
6. informacijski sustav od interesa za Republiku Hrvatsku;
7. nagrada tehničke kulture (Faust Vrančić);
8. nabava opreme i održavanje objekata tehničke kulture od interesa za Republiku Hrvatsku;
9. poticanje i promicanje tehnoloških inovacija kao nacionalnih dostignuća;
10. organizacija promicanja hrvatskih tehnoloških inovacija u inozemstvu.

Ovaj se strateški dokument osobito posvećuje obrazovanju i osposobljavanju članova udruge tehničke kulture u Republici Hrvatskoj, programima za održavanje smotri, natjecanja i izložbi, međunarodnoj suradnji, informativnoj i nakladničkoj djelat-

⁶ Popis članica Hrvatske zajednice tehničke kulture dostupan je na web-stranici: www.hztk.hr

nosti od interesa za državu, poticanju i promidžbi tehnoloških dostignuća u Hrvatskoj i inozemstvu, te nabavi opreme i održavanju objekata tehničke kulture, jer se radi o složenijim zadacima te o područjima koja treba unaprijediti da bi se ojačala pozicija Hrvatske zajednice tehničke kulture kao krovne organizacije. Naročito se to odnosi na dodatno obrazovanje i usavršavanje članova udruga tehničke kulture u Hrvatskoj u različitim područjima, od izrade, vođenja i rada na projektima, do odnosa sa širom i stručnom javnošću. Poticanje izrade programa u obrazovanju i osposobljavanju za stjecanje znanja i vještina u tehničkoj kulturi trebalo bi obuhvatiti širu populaciju, ne samo mladih, nego i odraslih osoba koje žele naučiti nešto novo ili popuniti svoje slobodno vrijeme. Kao osnova za daljnji razvoj aktivnosti ide nastojanje HZTK da postane vlasnikom Nacionalnog centra tehničke kulture u Kraljevici, koji bi trebao postati i središte izvrsnosti⁷. Uz to, potrebno je lobirati za dobivanje i prenamjenu određenih objekata za tehničku kulturu (osobito u ratom pogođenim područjima u kojima udruge tehničke kulture nemaju prikladno mjesto za rad), te se više angažirati oko problema nabave potrebne opreme, materijala i prostora za sve svoje članice (tražiti donacije, pružiti pomoć i poticati prijavu projekata, itd.). Takvi programi samo su jedna od stvari koje treba prikazati u medijima, javno objavljivati i isticati u međunarodnoj suradnji. Sve će navedene aktivnosti imati pozitivan zajednički učinak na djelovanje i uspjeh Hrvatske zajednice tehničke kulture kao institucije i tehničke kulture kao djelatnosti.

Što se tiče javnih potreba jedinica lokalne samouprave u tehničkoj kulturi za koje se sredstva osiguravaju iz proračuna županija, Grada Zagreba, gradova i općina, radi se o (čl. 20):

1. poticanju i promicanju tehničke kulture;
2. programima odgoja, obrazovanja i osposobljavanja djece i mladeži za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina;
3. specifičnim programima odgoja, obrazovanja i osposobljavanja djece i mladeži za stjecanje tehničkih, tehnoloških i informatičkih znanja i vještina koji obuhvaćaju darovitu djecu i djecu s poteškoćama u razvoju;
4. programima prekvalifikacije i dokvalifikacije djelatnika i programima organiziranja inventivnog rada;
5. organiziranju promicanja tehnoloških inovacija (izložbi, sajмова i sl.);
6. nabavci opreme i održavanju objekata tehničke kulture od interesa za županije, Grad Zagreb, gradove i općine.

Programne javnih potreba u području tehničke kulture na županijskoj i lokalnoj razini donose županije, Grad Zagreb, gradovi i općine. Kao i u slučaju krovne orga-

⁷ Pojam središte izvrsnosti rabi se u smislu posebnog rada s darovitom djecom u pojedinim područjima (riječ je o središtu obrazovne, a ne znanstvene prirode), kako se on koristi u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.

nizacije, i udruge moraju imati članove koji su dodatno osposobljeni za određene poslove, a upravo će ti članovi, na obostrano zadovoljstvo, biti ključ za dobru i uspješnu suradnju s Hrvatskom zajednicom tehničke kulture. Prioritet udruga svako su financijski i materijalni resursi, od katkad neadekvatnog financiranja od strane lokalne i/ili regionalne jedinice do problema s prostorom (na nekim lokalitetima stari, neodržavani, ponegdje derutni, a ponegdje u dobrom stanju, ali nedovoljno iskorišteni).

Pravilnik o kriterijima i rokovima za utvrđivanje programa i osiguravanje sredstava za financiranje javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi (NN, 60/1994) određuje koji su to programi javnih potreba za koje se sredstva osiguravaju i u državnom proračunu, način njihove raspodjele i način korištenja (čl. 1). Sredstva iz državnog proračuna mogu se koristiti za sufinanciranje samo onih djelatnosti, aktivnosti i poslova utvrđenih programom javnih potreba u tehničkoj kulturi na razini Republike Hrvatske. Pritom se kreće s potrebom za:

1. razvojem i promicanjem tehničke kulture;
2. poticanjem stvaralačkog i znanstvenog rada;
3. tehničkim odgojem i obrazovanjem;
4. razvojnim programima, osobito znanstvenog i tehničkog opismenjavanja s naglaskom na mlade;
5. poticanjem sklonosti i sposobnosti zaposlenih;
6. kontinuiranim stvaranjem vrijednih tehničkih dostignuća kako udruga tako i pojedinaca;
7. obnovom ratom oštećenih ili uništenih objekata i opreme udruga;
8. zaštitom kapitalnih objekata od posebnog značenja za državu;
9. međunarodnom afirmacijom postignuća u tehničkoj kulturi, HZTK i nacionalnih saveza.

U svakom od navedenih područja Pravilnik navodi aktivnosti, programe, poslove i djelatnosti koji se financiraju iz državnog proračuna u određenom postotku, od 20 do 100 posto. Uz to, iz državnog se proračuna u potpunosti financira obavljanje stručnih, upravno-finanacijskih i pomoćno-tehničkih poslova u HZTK i nacionalnim savezima tehničke kulture (riječ je o plaćama i materijalnim troškovima), kao i programski i materijalni troškovi HZTK te programski troškove obnašanja javnih ovlasti povjerenih HZTK i nacionalnim savezima (čl. 5). Iz tog su razloga HZTK i nacionalni savezi obvezni svake godine do početka rujna predložiti Godišnji program rada s prijedlogom Financijskog plana za narednu godinu s navođenjem programa koje se financira kao javnu potrebu (čl. 6). Kako bi se pratilo korištenje dodijeljenih sredstava HZTK i nacionalni savezi nadležnom Ministarstvu⁸ dostavljaju polugodiš-

⁸ Za područje tehničke kulture nadležno je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske (MZOS).

nje i godišnje izvješće o ostvarenju programa javnih potreba u tehničkoj kulturi te u drugim slučajevima (na zahtjev Ministarstva) (čl. 9). Sredstva iz državnog proračuna isplaćuju se u mjesečnim obrocima ili u skladu sa usvojenim programom i to Hrvatskoj zajednici tehničke kulture ili nositeljima programa (čl. 8).

4. TEMELJNA STRATEŠKA NAČELA I PRISTUPI

Praksa je pokazala da je vrlo zahtjevno postići trajan učinak promjena u bilo kojem sustavu, pa i u civilnim udrugama. Različite intervencije i reforme koje obuhvaćaju čitav sustav, često propadaju zbog pristupa koji se ne zasnivaju na suvremenom znanju o promjenama. Zato je ova strategija izgrađena na iskustvima i razumijevanju, zasnovanima na istraživanjima o tome kako postići održivost učinaka postignutih promjenom rada institucija.

Pristup odabran u ovoj strategiji zasniva se na tri glavna strateška načela: usmjerenost na učenje, izgradnja zajednice koja uči i jačanje održivog upravljanja.

Usmjerenost na učenje. Ova se strategija oslanja na vjerovanje kako će dodatno obrazovanje i usavršavanje članova udruga tehničke kulture u Hrvatskoj, kao i unapređenje organizacijske strukture i procesa Hrvatske zajednice tehničke kulture, pridonijeti smislenim promjenama u njezinoj djelotvornosti i učinkovitosti. Zato je glavni naglasak ove strategije na mjerama koje će izravno utjecati na kompetencije članova (volontera i profesionalaca) te općenito na njihov rad. Osigurat će se dvije vrste potpore stručnom obrazovanju i usavršavanju: trening trenera i trening za specijalizirane skupine. Treniranje trenera pomoći će poboljšanju tehničkih sposobnosti trenera (stručnih znanja i vještina kao i generičkih vještina, npr. vještine poučavanja) kako bi se omogućilo trajno stručno obrazovanje i usavršavanje ostalih zainteresiranih članova udruga tehničke kulture u Hrvatskoj. S druge strane, treninzi specijaliziranih skupina namijenjeni su kako samoj Hrvatskoj zajednici tehničke kulture, tako i korisnicima njenih usluga, osobito kad je riječ o pomoći pri prijavi i radu na projektima koji se prijavljuju na različitim natjecanjima.

Izgradnja stručne zajednice koja uči (stvaranje mreže učenja). Smatramo da stalna promjena i unapređenje funkcioniranja Hrvatske zajednice tehničke kulture nikako ne može biti rezultat izoliranih, pojedinačnih nastojanja. Mora se naglasiti da je konstruktivna i stalna suradnja pojedinaca uvjet za uspješnu promjenu kao i za smanjenje ukupnih troškova, pri čemu je uloga upravljača ključna. Stoga je osnovni naglasak u ovoj strategiji stavljen na pružanje prilike svim članovima udruga tehničke kulture u Hrvatskoj da rade i uče zajedno i jedni od drugih. Izgradnja profesionalnih zajednica koje uče, odnosno stvaranje mreže učenja omogućit će takvo zajedničko učenje i poučavanje te olakšati pristup primjerima dobre prakse onima koji takve primjere trebaju kako bi poboljšali svoj rad.

Održivo upravljanje⁹. Ova strategija pretpostavlja da dugoročna poboljšanja u HZTK zahtijevaju snažno i održivo upravljanje na svim razinama. Održivo uprav-

⁹ Upravljanje zasnovano na ideji da nitko u sustavu nije nezamjenjiv, da izmjena pojedinaca ne znači promjenu prioriteta ciljeva organizacije već da je učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava zajamčeno, te da postoji mreža koja podupire razmjenu informacija, znanja i vještina među onima koji upravljaju, kao i između njih i ostalih članova sustava.

ljanje zasniva se na dugoročnoj viziji o tome što bi i kakva bi u budućnosti trebala biti uloga i pozicija Hrvatske zajednice tehničke kulture. Tu bi viziju trebale podupirati sve ključne zainteresirane strane, uključujući razne društvene i gospodarske partnere, te bi trebala, po mogućnosti, biti oslobođena političkih pristranosti i prizvuka. Održivost upravljanja također zahtijeva stalnu stručnu potporu upravljačima, slobodan protok informacija unutar institucije i njezinih članica te funkcionalnije upravljanje različitim operativnim jedinicama. Stoga ova strategija stavlja naglasak na unapređenje znanja i vještina upravljača, na uspostavu fleksibilnijeg upravljanja informacijama i sustavima razmjene znanja, te na olakšavanje javnog dijaloga koji se tiče postignuća i budućih planova u području tehničke kulture.

5. HZTK: RAZVOJNI PRIORITETI

Temeljem tri osnovna izvora; međunarodnih dokumenata, nacionalnih dokumenata i provedenog istraživanja, određeni su razvojni prioriteti Hrvatske zajednice tehničke kulture od 2007. do 2011. godine.

Iz nacionalnih i međunarodnih dokumenata kao i podataka istraživanja (za detalje vidi Prilog I) može se okvirno zaključiti koja područja zahtijevaju veću ili manju intervenciju u srednjoročnom razdoblju kako bi se uloga i djelovanje Hrvatske zajednice tehničke kulture i udruga tehničke kulture poboljšale, a time i povećalo zadovoljstvo onih koji djeluju u području tehničke kulture, bilo kao članovi nekih od tijela HZTK ili kao članovi udruga, gradskih i županijskih zajednica tehničke kulture, odnosno nacionalnih saveza.

Razvojni prioriteti Hrvatske zajednice tehničke kulture u razdoblju od 2007.-2011. godine su:

- 1. Poboljšavanje kvalitete i institucionalne učinkovitosti HZTK**
- 2. HZTK kao partner u *društvu znanja***
- 3. Obrazovanje za društveni i gospodarski razvoj**

Strateška područja razvojnih prioriteta su:

1. Poboljšavanje kvalitete i institucionalne učinkovitosti HZTK
 - 1.1. Komunikacijsko umrežavanje i stvaranje baze podataka
 - 1.2. Razvijanje ljudskih potencijala i sustava upravljanja
 - 1.3. Razvijanje sustava praćenja (monitoringa) i vrednovanja (evaluacije)
 - 1.4. Poboljšavanje upravljanja financijama
2. HZTK kao partner u *društvu znanja*
 - 2.1. Nacionalni, regionalni i međunarodni položaj
 - 2.2. HZTK i institucije Europske unije
 - 2.3. Povećanje prepoznatljivosti HZTK i prisustva u javnosti
3. Obrazovanje za društveni i gospodarski razvoj
 - 3.1. Formalno i neformalno obrazovanje
 - 3.2. Socijalna uključenost (inkluzija) i obrazovanje za jednake mogućnosti
 - 3.3. Obrazovanje i osposobljavanje odraslih

5.1. Poboljšavanje kvalitete i institucionalne učinkovitosti HZTK

5.1.1. Komunikacijsko umrežavanje i stvaranje baze podataka

S obzirom na potrebu trajnog praćenja i inoviranja podataka, HZTK treba biti zbirno mjesto svih podataka o udrugama tehničke kulture, od stanja organiziranosti, opremljenosti, preko programa i ljudskih resursa za razvoj djelatnosti tehničke kulture, do različitih natječaja na koji se udruge mogu prijaviti. Iako su takvi podaci barem dijelom već dostupni i na web-stranici i izravnim kontaktom s djelatnicima HZTK, rezultati

istraživanja pokazuju da je percepcija ispitanika o tome nešto drugačija. Naime, neki smatraju da postoje problemi s dostupnošću internih informacija, nužnih za učinkovito i djelotvorno funkcioniranje Hrvatske zajednice tehničke kulture i njezinih članica, počevši od pogrešnih i nepotpunih podataka u postojećoj bazi do poteškoća koje članice imaju s dobivanjem različitih informacija. S druge strane, potrebno je potaknuti članice da se više i češće informiraju, osobito putem web-stranice HZTK koja pruža obilje informacija.

Aktivnosti:

Hrvatska zajednica tehničke kulture prikupljat će informacije i informirati udruge tehničke kulture o raspoloživim natječajima za projekte i programe, o konferencijama, kongresima, članstvima i sl. u području tehničke kulture na državnoj, regionalnoj i europskoj razini, putem web-stranice ili izravnim odgovorom na upite.

*Do sredine 2008. godine izraditi **unificirane obrasce komuniciranja (protokole komuniciranja)** za razne aktivnosti (na primjer; sastanci, konferencije, seminari, izvješća, itd.). Takav pristup razmjeni podataka i komunikaciji unutar HZTK i njenih članica može u konačnici rezultirati prijavom za dobivanje ISO standarda za navedeno područje.*

*Do sredine 2008. godine potaknuti **otvaranje adresa elektroničke pošte** u svim udrugama tehničke kulture koji je još nemaju (osobito je to važno za vodstvo udruga: predsjednike/ce i tajnike/ce) te **održati obuku** vezanu za osnove korištenja osobnog računala i interneta za sve članove koji to žele i kojima je to potrebno.*

*Do sredine 2008. godine stvoriti interaktivnu i umreženu **bazu podataka s posebnim podbazama**, koju mogu koristiti i izmjenjivati sve članice HZTK. Baza bi trebala sadržavati: naziv članice, sjedište sa svim brojevima telefona, faksa, e-mail adresom i web stranicom, kontakt osobu i broj telefona, broj članova (uz eventualni popis) te ime i prezime predsjednika, dopredsjednika, tajnika, predstavnika i zamjenika u Skupštini HZTK. Osim toga, kad god je moguće doći do takvih informacija, trebale bi sadržavati i (linkove na) datume eventualnih sjednica, zapisnike s prethodnih sjednica članice, datum izborne skupštine, popis održanih i planiranih važnih događaja, popis prostora koji se koriste i svih nekretnina u vlasništvu članica (te ocjenu njihovog stanja, tj. potrebe za preuređenjem, preseljenjem, prodajom ili kupnjom), godišnje financijske i druge izvještaje, programe i projekte koje članica ima, njihove voditelje, popis različitih pomagala i obrazovnih materijala koji se koriste u programima formalnog i neformalnog obrazovanja, itd. Uz to, potrebno je stvoriti i podbazu sa životopisima svih laureata različitih nagrada (npr. nagrada „Faust Vrančić“, i sl.) u području tehničke kulture i šire. U skladu s tim treba omogućiti pretraživanje baze po ključnim riječima. Svaka bi članica trebala sama odrediti osobu/e koja/e će održavati, odnosno mijenjati podatke u bazi.*

*Do kraja 2008. ojačati ulogu HZTK u **usklađivanju zajedničkih aktivnosti i programa te njihovog umrežavanja** na svim razinama (savezi, županijske i gradske*

zajednice tehničke kulture). Posebnu važnost treba posvetiti „inventuri“ popisa svih programskih i projektnih aktivnosti članica te vlastitih programa i projekata HZTK kako bi se uočila moguća ponavljanja ili potencijalno pozitivno zajedničko djelovanje na nekom području tehničke kulture i/ili dijelu teritorija Republike Hrvatske (npr. regionalna suradnja više županijskih zajednica tehničke kulture). Pojačati sustavno promišljanje i dosljednu provedbu programa i projekata, te se u početnoj fazi ograničiti na dva do tri programska područja u kojima će se pojačano djelovati.

*Do kraja 2009. godine kreirati i uspostaviti **unutarnju računalnu mrežu (intranet)** Hrvatske zajednice tehničke kulture, kao dopunu umrežavanju svih članova, njihovih aktivnosti i programa, a u koju će u skladu sa svojim mogućnostima biti uključene sve članice, pri čemu svaki član gradskih i županijskih zajednica tehničke kulture, odnosno nacionalnih saveza ima pristup toj mreži. Takva mreža može se nadograditi na postojeću web-stranicu HZTK i u početku može imati karakter foruma gdje se daju obavijesti i postavljaju pitanja. U kasnijoj fazi treba uspostaviti različite razine pristupa ovisno o autorizaciji pojedinca (običan član, član vodstva zajednice ili saveza i sl.), što znači i razlikovanje u mogućnosti utjecaja na sadržaj postavljen na mreži. Pritom se mora uzeti u obzir da je izrada i upravljanje takvom mrežom izuzetno složen i zahtjevan posao, no riječ je o vrijednom cilju kojemu treba težiti, naročito zato što se radi o instituciji koja se bavi tehnikom i tehnološkim inovacijama, gdje su razmjena znanja i iskustava, te korištenje telekomunikacijskih i računalnih tehnologija za suradnju i razvijanje multidisciplinarnosti neophodni. Za izradu i uspostavu takve mreže trebalo bi koristiti ljudske potencijale i materijalne resurse udruga tehničke kulture, osobito udruga informatičara.*

5.1.2. Razvijanje ljudskih potencijala i sustava upravljanja

Može se reći da je postojeća situacija s ljudskim potencijalima Hrvatske zajednice tehničke kulture relativno zadovoljavajuća iako možda brojčano preslaba s obzirom na sve funkcije koje HZTK obavlja. Ipak, takva se situacija može poboljšati različitim mjerama koje ne uključuju nužno novo zapošljavanje. Osim toga, HZTK se također suočava sa stalnim promjenama u relevantnoj okolini (zakonodavstvo, područje kojim se bavi, pojava nerutinskog, projektnog i timskog rada, itd.) kojima se sve teže prilagoditi bez stjecanja novih kompetencija i/ili bez pomoći. Stoga se potreba za dodatnim obrazovanjem i usavršavanjem djelatnika i članova Hrvatske zajednice tehničke kulture i vodstva njenih članica nameće sama po sebi – ljudski potencijali su polazna točka od koje kreće promjena čitavoga sustava kolektivne akcije.

Aktivnosti:

*Do kraja 2007. godine **osnovati radnu skupinu za razvoj ljudskih potencijala** te napraviti akcijski plan za stručno obrazovanje i usavršavanje zainteresiranih članova udruga tehničke kulture u Hrvatskoj.*

Do sredine 2008. izraditi **plan razvoja ljudskih potencijala** koji će uključivati plan upravljanja ljudskim potencijalima s vrstama programa obrazovanja i usavršavanja koji će se provoditi, zatim obvezu kreiranja osobnog plana razvoja za svakog zaposlenika, popis potreba za obrazovanjem i usavršavanjem na razini HZTK, nacionalnih saveza i zajednica, te popis postojećih i potencijalnih budućih trenera za određene programe. Taj plan treba razvijati na osnovi načela učiti kako učiti (*learning-to-learn*) i stručnih zajednica koje uče, odnosno mreža učenja (*professional learning communities*). Osobito treba naglasiti i poticati razvijanje ključnih kompetencija cjeloživotnog učenja, te kompetencija od osobitog značaja za održivi razvoj organizacije (*interpersonalne i društvene kompetencije, te poduzetništvo*). Osim toga, stalno osposobljavanje za rad s mladima, usredotočeno na razvijanje ključnih komunikacijskih i metodičkih kompetencija (*vještine individualnog rada, vještine rada u skupini i vještine poučavanja*), nešto je što će sigurno izazvati zanimanje članova udruga tehničke kulture u Hrvatskoj.

Do kraja 2008. godine **osnovati radnu skupinu** čiji su članovi prošli obuku **za rad na projektima** i za pisanje projektne dokumentacije kako bi se omogućilo svim članicama da mu se obrate kad im je to potrebno. U drugoj fazi, taj bi tim trebao postati osnovna jedinica koja okuplja trenere, a koji bi održavali radionice na temu pisanja projekata i rada na projektima.

Osnivanjem radnih skupina za pojedina specijalistička područja, s ciljem koncentracije kvalitete znanja, te stvaranjem spomenute interaktivne baze pomagala, sredstava i obrazovnih materijala na kojima bi se temeljile odgojno-obrazovne aktivnosti, pospješit će se suradnja i razmjena znanja između članova HZTK.

Aktivnosti:

Širiti i njegovati rad putem radnih (stručnih) skupina u okviru HZTK radi koncentracije kvalitete i znanja na pojedinim specijalističkim područjima tehničke kulture. One bi pridonijele koheziji Hrvatske zajednice tehničke kulture i boljoj koordinaciji unutar pojedinih područja, odnosno većoj suradnji između članica. Time bi se smanjio i organizacijski pritisak na tajništvo i izvršni odbor HZTK jer bi se točke dnevnog reda uglavnom već raspravile u okviru stručnih skupina. Njihova bi uloga bila savjetodavna u odnosu na izvršni odbor HZTK, a imali bi i moć inicijative u svojim stručnim područjima (osobito kad je riječ o praćenju i korištenju inovacija i promjena unutar područja tehničke kulture). Takav način djelovanja ne uključuje promjenu postojeće strukture HZTK jer Statut Hrvatske zajednice tehničke kulture pruža mogućnost za stvaranje različitih stalnih i privremenih radnih tijela. Pojedina područja koja bi stručne skupine uključivale treba odrediti u skladu s postojećom podjelom područja tehničke kulture i/ili dogovorom članica HZTK.

Trajno pomagati članicama pri lobiranju u nadležnom ministarstvu i regionalnim i lokalnim jedinicama da se **osigura radno mjesto za barem jednog profesionalca** (stalno zaposlenog) u svakoj od članica HZTK.

5.1.3. Razvijanje sustava praćenja (monitoringa) i vrednovanja (evaluacije)

Još uvijek vrijedeća definicija elemenata upravljanja (kako su je još sredinom 20. stoljeća vidjeli Ujedinjeni Narodi) obuhvaća planiranje, organiziranje, upravljanje ljudskim resursima, naređivanje, koordinaciju, izvještavanje i upravljanje financijama. Ipak, u posljednjih 20 godina došlo je do određenih promjena u upravljanju, tako da se sve češće ne samo spominju, nego i koriste i očekuju praćenje rada (monitoring) te vrednovanje postignutog (evaluacija) kako bi se ponovno moglo krenuti s početkom ciklusa – planiranjem. Iz tog se razloga sve institucije koje se bave projektnim i programskim radom suočavaju s potrebom da ojačaju svoje sposobnosti praćenja i vrednovanja, a HZTK pritom nije iznimka. Praćenjem se postiže pravovremeno uočavanje mogućih pogrešaka i krivih odluka koje je lakše popraviti u toku odvijanja projektnog ciklusa, dok je vrednovanje korisno kao osvrt na ono što se željelo učiniti i što je zapravo napravljeno te kao pouka i iskustvo za budući rad. Uostalom, mnoge institucije koje financiraju različite programe i projekte, kao što je to Europska unija, zahtijevaju postojanje vlastitog sustava praćenja i vrednovanja da bi odobrili tražena financijska sredstva. HZTK treba pratiti ovaj razvoj i osposobiti i jačati vlastiti sustav praćenja i vrednovanja.

Aktivnosti:

*Do kraja 2008. godine **obučiti određeni broj članova** udruga tehničke kulture u Hrvatskoj koji su zainteresirani za usavršavanje u području praćenja i vrednovanja.*

*Do sredine 2009. godine **osnovati radnu skupinu za praćenje i vrednovanje** sastavljenu od članova udruga tehničke kulture koji su prošli obuku u području praćenja i vrednovanja i čija će uloga uključivati rad na poboljšanju praćenja i vrednovanja djelovanja članica te obrazovanje i usavršavanje drugih zainteresiranih članova udruga tehničke kulture u Hrvatskoj.*

*Do kraja 2010. godine **potaknuti razvoj protokola praćenja i vrednovanja** kako bi se unaprijedila i dopunila navedena funkcija Hrvatske zajednice tehničke kulture, a na dobrobit svojih članica i javnih potreba.*

*Do kraja 2011. godine **poboljšati praćenje rada članica** korištenjem usluga osnovane radne skupine s ciljem poboljšanja rada te lakše i pravovremene koordinacije djelatnosti udruga tehničke kulture u Hrvatskoj. Korištenje usluge praćenja i vrednovanja rada zasnivalo bi se na dobrovoljnom pristanku članica HZTK, u svrhu povećanja učinkovitosti i djelotvornosti njihovog funkcioniranja, a osobito radi sudjelovanja tih članica u projektima koje financira Europska unija, odnosno druge međunarodne organizacije ili privatni sektor, koji takvo praćenje i vrednovanje obično zahtijevaju.*

5.1.4. Poboljšavanje upravljanja financijama

Tehnička kultura financira se iz državnog, županijskih i lokalnih proračuna u dijelu djelatnosti koji se tiče javnih potreba koje su te razine odredile, odnosno iz donacija, prihoda ostvarenih aktivnošću udruga, članarina koje plaćaju članovi udruga tehničke kulture i drugih izvora. Upravo su ti „drugi izvori“ u istraživanju prepoznati kao najslabije zastupljeni. Radi se o sredstvima koja se ostvaruju iz privatnog sektora (uključujući donacije), iz fondova Europske unije i drugih međunarodnih izvora (Svjetska banka, vlade drugih zemalja i sl.). Međutim, to ne znači da ne postoje mjere za poboljšanje korištenja postojećih izvora financiranja (kako na nacionalnoj, tako i na regionalnoj i lokalnoj razini), kao i drugih materijalnih resursa na raspolaganju.

Aktivnosti:

Iskoristiti sve raspoložive resurse i lobirati u svim relevantnim institucijama za promicanje Nacionalnog centra tehničke kulture u Kraljevici kao središta izvršnosti, s obzirom da je cilj Hrvatske zajednice tehničke kulture da postane vlasnik objekta, osobito uzevši u obzir znatna sredstva koja su već uložena u taj prostor i aktivnosti koje se tamo odvijaju kao i mogućnosti koje takav prostor pruža za daljnje ulaganje i širenje aktivnosti.

Do kraja 2008. godine potaknuti raspravu o iskorištavanju mogućnosti zakladništva, odnosno inicirati stvaranje Nacionalne zaklade za tehničku kulturu kao mogućnosti za stjecanje dodatnih financijskih sredstava, s obzirom da je to najzahvalniji način za dobivanje i korištenje sredstava iz privatnog sektora.

Do kraja 2009. godine sistematizirati korištenje prostornih resursa Hrvatske zajednice tehničke kulture, nacionalnih saveza, zajednica i udruga tehničke kulture. Kada je riječ o prostornim resursima (nekretninama u vlasništvu ili danima na korištenje), korisno bi bilo analizirati način njihove upotrebe. To bi bila osnova za racionalizaciju korištenja u područjima gdje je to moguće te korištenje raspoloživih resursa za jačanje aktivnosti. Mogući načini takvog korištenja uključuju partnerske projekte sa srodnim ustanovama (npr. otvaranje poduzetničkih inkubatora, širenje obrazovnih aktivnosti, izgradnja kapaciteta udruga tehničke kulture i partnera, itd.), kao i iznajmljivanje partnerskim institucijama u svrhu ostvarivanja dodatnog prihoda. Kao partnerske ustanove pritom se mogu pojaviti škole, sveučilišta, fakulteti i visoke škole, ustanove za obrazovanje odraslih, poduzetnička središta, udruge, tvrtke, itd.

Do kraja 2009. godine potaknuti analizu i izradu studije izdvajanja za javne potrebe u području tehničke kulture na županijskoj i lokalnoj razini, te od strane privatnog sektora, s ciljem da se takva studija radi svake četiri godine za proteklo razdoblje, s tim da prva studija obuhvati proteklo četverogodišnje razdoblje. Za to je potrebno uspostaviti sustav praćenja financiranja tehničke kulture od strane države, županija, lokalnih jedinica i privatnog sektora. Za izradu analize i studije partnere treba tražiti u Ekonomskom institutu i Uredu za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Lisabonska strategija kao i Bonnska deklaracija preporučaju ulaganje države i gospodarstva u sustav znanosti i tehnologije, te inovacija. U spomenutim dokumentima naglašava se da se uz financiranje države izvori financiranja za inovacije trebaju tražiti u privatnom sektoru.

Aktivnosti:

*Trajno jačati angažman HZTK i udruga tehničke kulture kod lokalnih i regionalnih vlasti, ali isto tako i gospodarskih subjekata za poboljšanje financijske situacije i ostalih materijalnih uvjeta (osobito prostora) za normalan rad udruga. **Potaknuti poštivanje donesenih kriterija za financiranje udruga na lokalnoj i županijskoj razini**, kako bi se nadoknadila činjenica da udruge u nekim općinama i gradovima dobivaju vrlo skromna ili nikakva sredstva. Naime, decentralizirano financiranje obrazovnih sustava od lipnja 2001. ostavlja mogućnost Hrvatskoj zajednici tehničke kulture da ponudi programe koji bi ojačali položaj udruga tehničke kulture na lokalnoj i regionalnoj razini unutar sustava formalnog obrazovanja.*

Do kraja 2011. godine stručno podržati i pomoći udruge tehničke kulture da se osposobe za stjecanje vlastitih financijskih sredstava.

5.2. HZTK kao partner u *društvu znanja*

5.2.1. Nacionalni, regionalni i međunarodni položaj

Potrebno je uspostaviti snažnije veze kako s nadležnim ministarstvima u cilju uspostave jasnije zakonske regulative u provedbi javnih potreba, tako i s ostalim javnim institucijama i ustanovama, zatim čvršće se povezati s drugim organizacijama civilnog sektora u planiranju zajedničkih programa, s ciljem osmišljavanja novih inicijativa za razvoj tehničke kulture te ostvariti kontakte i suradnju s privatnim sektorom kao izvorom financijskih sredstava i kao stranom zainteresiranom za konačan rezultat napora uloženi u tehničko obrazovanje i usavršavanje.

Aktivnosti:

Do kraja 2008. godine Hrvatska zajednica tehničke kulture kao krovna organizacija treba nastojati da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa uloži napor da se tehnička kultura kao pojam vrati u tekst Ustava i time dodatno zaštititi već pri prvoj najavljenj promjeni teksta ustavnog dokumenta Republike Hrvatske.

*Do kraja 2009. godine na osnovi dva do tri osnovna (i prepoznatljiva) programska područja **specificirati mogućnost suradnje s drugim udrugama iz civilnog sektora, s istaknutim osobama, s privatnim subjektima, s gospodarskim komorama, s lokalnim jedinicama i županijama, s institucijama državne uprave (ministarstva, državne upravne organizacije, agencije), s drugim političkim institucijama (Sabor i sl.) i s međunarodnim organizacijama. Za svakog potencijalnog partnera potrebno je***

navesti popis koristi od suradnje te programska područja (npr. specifični projekt) u kojem mogu sudjelovati. Takvu specifikaciju treba prevesti na engleski jezik i objaviti na web-stranici HZTK.

Koncem razdoblja koje pokriva ova Strategija, **održati kongres o budućnosti udruga u području tehničke kulture, moguće u prostorima Nacionalnog centra tehničke kulture u Kraljevici kao središta izvrsnosti, kako bi se uspostavila suradnja s drugih sličnim organizacijama u regiji zbog uspostave mreže suradnje u području tehničke kulture u Srednjoj i Istočnoj Europi u kojoj bi HZTK bila lider.**

Trajni zadatak HZTK i nacionalne udruge inovatora je poticanje i promicanje tehnoloških inovacija proizvoda i procesa, izumiteljstva i zaštite industrijskog dizajna te jačanje veza s poslovnim sektorom, poduzetničkim centrima, znanstveno-tehnološkim parkovima i centrima za transfer tehnologije. Treba poticati razvoj i primjenu znanja o intelektualnom vlasništvu i tehničko-tehnološkim novostima od važnosti za razvoj inovacija i njihov proboj na tržištu.

Aktivnosti:

Aktivnosti potpore treba usmjeravati i na obrazovanje inovatora u smislu stjecanja poduzetničkih znanja i vještina, pružanja savjetodavnih usluga vezanih uz razvitak, zaštitu i plasman inovacija, odnosno pokretanja i vođenja poduzetničkog projekta i pronalaženja strateških partnera. Nije nužno da HZTK ili nacionalna udruga inovatora samostalno obavljaju sve navedene aktivnosti, nego treba koristiti vanjske partnere gdje god je to opravdano. S druge strane, suradnja **HZTK s akademskim institucijama, poduzetničkom infrastrukturom i tvrtkama** treba se odvijati kako na individualnoj (osobni kontakti i razmjena iskustava), tako i na institucionalnoj razini (zajednički projekti i usklađivanje aktivnosti). Podršku ovom umrežavanju treba tražiti kod nadležnih ministarstava, kod područne i lokalne samouprave te kod Hrvatske gospodarske i Hrvatske obrtničke komore.

Hrvatska zajednica tehničke kulture i udruge tehničke kulture trebaju trajno imati aktivniju ulogu u **poticanju poduzetništva mladih** (uključujući učeničko i studentsko poduzetništvo) povezanog s tehničkom kulturom u cjelini (iako trebaju biti načelno otvoreni što različitim korisnicima, žarište će očekivano biti na područjima gdje se očekuje veća učestalost kvalitetnih poduzetničkih projekata). To napose znači stjecanje preduvjeta za pružanje interdisciplinarnih znanja i vještina, koji će mladima otvoriti širu perspektivu, odnosno poticati i povezivati tehničke i poduzetničke kompetencije. U tu svrhu posebnu pozornost treba skrenuti na obrazovanje za poduzetništvo i poduzetničke inkubatore za učenike, studente i poduzetnike koji razvijaju projekte na temelju vlastitih ideja. Potrebno je istražiti mogućnosti korištenja centra tehničke kulture u navedene svrhe. Poticanje poduzetništva temeljenog na znanju kod mladih traži usklađeno djelovanje sa strukovnim školama, poduzetničkim centrima, Hrvatskom obrtničkom komorom i Hrvatskom gospodarskom komorom. U tu

svrhu posebno su korisna natjecanja u razvoju poslovnih planova, koja uz prikladnu podršku poslovnog sektora i medija, mogu ostvariti i pozitivne promotivne učinke.

Izgraditi sposobnost članica Hrvatske zajednice tehničke kulture s ciljem dobivanja javnih ovlasti u svom području (po uzoru na zrakoplovni amaterizam i sl.), u svrhu jačanja njihovog položaja i korištenja novih izvora financiranja u tim područjima tehničke kulture.

U svrhu stvaranja materijalnih preduvjeta i izgradnje sposobnosti te provedbe ovih aktivnosti, treba imati u vidu i mogućnosti koje pružaju financijske linije Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (vidi Prilog II.) te Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (vidi Prilog III.).

5.2.2. HZTK i institucije Europske unije

Organizacije koje djeluju kao udruge civilnog društva, a istovremeno obnašaju i javne potrebe Republike Hrvatske, kao što je to Hrvatska zajednica tehničke kulture, prirodan su partner institucijama Europske unije u njenom nastojanju da unaprijedi društvenu i gospodarsku situaciju u Hrvatskoj. Izuzetno podudaranje djelatnosti koje obavlja HZTK i područja za koje EU smatra da ih je potrebno jače i brže razvijati, trebalo bi što prije iskoristiti. Europska unija ima četiri programa financiranja koja su zanimljiva za HZTK i njezine članice: *Instrument for Pre-Accession Assistance* (Instrument pretpristupne pomoći – IPA); *Youth in Action* (Mladi u akciji); *Competitiveness and Innovation* (Konkurentnost i inovacije – CIP), te *Seventh Research Framework Programme* (Sedmi okvirni program za istraživanja – FP7) kojeg provodi CORDIS (Informacijska služba za istraživanje i razvoj Europske zajednice).

Instrument pretpristupne pomoći (IPA) novi je instrument pretpristupne pomoći za razdoblje 2007.- 2013., koji zamjenjuje dosadašnje programe CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD. Njegova financijska vrijednost za sedmogodišnje razdoblje iznosi 11,468 milijardi eura. Raspodjelu financijskih sredstava Europska je komisija usvojila kroz Višegodišnji indikativni financijski okvir za program IPA koji obuhvaća trogodišnji period 2008.-2010. (uključujući i 2007. godinu). Raspodjela financijskih sredstava po godinama za Hrvatsku nalazi se u Prilogu IV. Osnovni ciljevi programa IPA su pomoć državama kandidatkinjama i državama potencijalnim kandidatkinjama u njihovom usklađivanju i provedbi pravne stečevine EU, te priprema za korištenje strukturnih fondova.

Republika Hrvatska korisnica je IPA programa i to od 2007. godine do trenutka stupanja u članstvo EU. Za sveukupnu koordinaciju programa IPA u Republici Hrvatskoj zadužen je Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (SDURF), a za sveukupno financijsko upravljanje Ministarstvo financija. Program IPA ima pet sastavnica od kojih su minimalno četiri zanimljive članicama HZTK i samoj HZTK kao krovnoj organizaciji (detaljnije objašnjenje svake sastavnice nalazi se u Prilogu V.):

1. Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija
2. Prekogranična suradnja
3. Regionalni razvoj
4. Razvoj ljudskih potencijala
5. Ruralni razvoj.

Polazeći od pretpostavke da se države kandidatkinje i njihove institucije (uključujući autonomne ustanove, kao što je Hrvatska zajednica tehničke kulture) trebaju na što bolji način pripremiti za članstvo i za samostalno upravljanje fondovima Europske unije nakon pristupanja, te time pokazati svoju zrelost kao buduće članice, od njih se očekuje da programom IPA upravljaju na decentraliziranoj osnovi.

Aktivnosti:

*Korištenje sredstava unutar svake sastavnice temelji se na višegodišnjim programskim dokumentima, tzv. operativnim programima. Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije koordinira pripremu hrvatskog Okvira za usklađenost strategija operativnih programa. Stoga je potrebno da HZTK **uspostavi jaču suradnju sa Središnjim državnim uredom.***

*Pri korištenju sredstava Europske unije, u gotovo svim zemljama kandidatkinjama, javio se problem tzv. apsorpcijske sposobnosti, odnosno sposobnosti institucija kojima su sredstva EU na raspolaganju da ta sredstva i iskoriste. Taj se problem javlja iz različitih razloga (od institucionalnih do onih vezanih uz ljudske potencijale), no može se riješiti različitim oblicima izgradnje sposobnosti. **Izgradnja sposobnosti u užem smislu** odnosi se na ljudski potencijal, tj. na povećavanje kompetentnosti i razine obrazovanja (ne nužno formalnog) zaposlenika u određenoj instituciji. Hrvatsku zajednicu tehničke kulture u tom pogledu (znači, vezano za korištenje financijskih sredstava Europske unije) očekuje dosta opsežan posao na obuci vlastitih članica (nacionalnih saveza te gradskih i županijskih zajednica tehničke kulture) kao i na pružanju potpore toj obuci članovima udruga tehničke kulture. S druge strane, **izgradnja sposobnosti u širem smislu** odnosi se na svaku institucionalnu promjenu koja pridonosi cilju, u ovom slučaju povećanju apsorpcijske sposobnosti HZTK. Drugim riječima, stvaranje sveobuhvatne baze podataka, umrežavanje članica, osnivanje radne skupine za pomoć u pisanju i prijavi projekata, uspostava sustava praćenja i vrednovanja i sl., bile bi neke od aktivnosti koje ova Strategija predlaže, a kojima HZTK može povećati svoje sposobnosti u korištenju sredstava koje Europska unija nudi do kraja planiranog razdoblja.*

Za razliku od IPA-e, program *Youth* (Mladi) izvorno je bio program Europske unije za podršku neformalnim obrazovnim aktivnostima za mlade u obliku razmjena skupnog i osobnog dobrovoljnog rada. Cilj tog programa odnosio se na doprinos izgradnji *Europe znanja* i stvaranju europske platforme za suradnju na razvoju poli-

tike prema mladima, zasnovane na neformalnom obrazovanju. Nadalje, program podržava pristup cjeloživotnog učenja i razvoj vještina i sposobnosti s ciljem poticanja aktivne građanske svijesti. U njemu su sudjelovale zemlje članice EU, zemlje kandidatkinje za članstvo, te treće zemlje u ograničenom opsegu.

U kontekstu otvaranja programa Europske unije Hrvatskoj kao zemlji kandidatkinji, mjerodavne institucije (Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva i Volonterski centar u Zagrebu) izrazili su interes da se Republika Hrvatska u potpunosti uključi u program *Youth 2007.* godine. S obzirom na istek životnoga vijeka programa *Youth* koji je trajao u razdoblju od 2000. - 2006. godine, Europska komisija sugerirala je Hrvatskoj da započne s pripremama za uspostavljanje nove generacije programa, nazvane *Youth in Action* (Mladi u akciji) za razdoblje od 2007. - 2013. godine. Hrvatska u svojstvu zemlje kandidatkinje za ulazak u Europsku uniju ima pravo koristiti sve sastavnice programa *Youth in Action*. Sastavnice su (detaljnije vidi Prilog VI.):

1. Mladi za Europu
2. Europska volonterska služba (EVS)
3. Mjere potpore
4. Inicijative mladih
5. Združeno djelovanje.

Aktivnost:

Hrvatska zajednica tehničke kulture prirodni je potencijalni partner za program Youth in Action, s obzirom da se najveći dio njenog rada odnosi upravo na (ne)formalno obrazovanje mladih kako bi im se pružila mogućnost da steknu nova znanja i vještine u području tehničke kulture. Stoga bi HZTK mogla pomoći u iskorištavanju nekih od sredstava koje je Europska unija namijenila za poticanje i podupiranje takvih djelatnosti.

Sedmi okvirni program istraživanja (FP7) kojeg provodi CORDIS, glavni je financijski alat pomoću kojeg EU daje potporu djelatnostima istraživanja i razvoja u gotovo svim znanstvenim disciplinama. Primjenjuje se od 1984. godine u petogodišnjim ciklusima, no od 2007. započeo je sedmogodišnji ciklus koji završava 2013. godine. FP7 okuplja sve inicijative Unije vezane uz istraživanje, s obzirom na značenje te djelatnosti u postizanju rasta, konkurentnosti i zapošljavanja. U tom ga nastojanju podupire CIP program (*Competitiveness and Innovation*) čiji su ciljevi poticanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, zaštita i promicanje eko-inovacija, energetske učinkovitosti i obnovljivosti te ubrzanje procesa stvaranja informacijskog društva, a koji također traje od 2007. do 2013. godine. Institucije koje su zadužene za provedbu i praćenje ova dva programa u Hrvatskoj su Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa za FP7 program, te Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva za CIP.

5.2.3. Povećanje prepoznatljivosti HZTK i prisustva u javnosti

Potrebno je dodatno poraditi na medijskoj prezentaciji trenutnih i planiranih aktivnosti HZTK te postići stvaranje kvalitetnije i opširnije slike o tehničkoj kulturi u široj i stručnoj javnosti, s ciljem jačanja njezinog položaja prema državnim tijelima, regionalnim i međunarodnim te drugim potencijalnim partnerima.

Aktivnost:

Do kraja 2007. godine izraditi bazu kontakt podataka o medijima koji se bave znanosti, tehnikom, kulturom, društvenim i sl. događanjima, s kojima se redovito komunicira i pruža informacije o djelovanju HZTK i njenih članica kako bi se osigurale stalnost i kvaliteta u informiranju javnosti o važnim događanjima unutar sustava tehničke kulture.

Do sredine 2008. godine održati obuku za izradu plana medijske prisutnosti i odnosa s javnošću za nekoliko zaposlenika Hrvatske zajednice tehničke kulture i za druge zainteresirane članove udruga tehničke kulture u Hrvatskoj.

U pripreмноj fazi, do sredine 2008. godine, snažnije naglašavati svoje uspjehe, djelatnost i aktivnosti (npr. natjecanja, susreti, smotre) te dobitnike različitih nagrada u području tehničke kulture u medijima. U srednjem roku, do sredine 2010. godine, dostupne resurse za promicanje postignuća tehničke kulture moguće je uvećati kvalitetnim projektima i partnerstvima, napose s poslovnim sektorom. Snažniju medijsku prisutnost moguće je poticati aktivnostima poput obrazovno-promotivnih projekata usmjerenih prema javnosti.

Do sredine 2008. godine osnovati radnu skupinu za odnose s javnošću čiji su članovi prošli obuku za odnose s javnošću, a koji će također biti treneri za ta područja. Do sredine 2011. ta bi radna skupina trebala osposobiti po jednog člana u svakoj regiji (npr. Slavonija, Dalmacija, Sjeverna Hrvatska, Istra i Primorje, Središnja Hrvatska) i eventualno nacionalnom savezu za osnovnu djelatnost u području odnosa s javnošću.

Do sredine 2009. godine izraditi plan medijske prisutnosti za odnose s medijima te okvirni plan odnosa sa širom i stručnom javnošću.

Do kraja 2010. proširiti sadržaj izdavačke djelatnosti izdanjima koja će popularizirati tehničku kulturu kako bi se privukao veći broj čitatelja kao i veći broj članova u udruge tehničke kulture.

5.3. Obrazovanje za društveni i gospodarski razvoj

Provedba programa promjena u svrhu razvoja trebala bi, prije svega, biti usmjerena na unapređenje ljudskih potencijala, ponajprije inovacijom neformalnih programa obrazovanja, te stjecanja i usavršavanja vještina. Kako bi se postigao najučinkovitiji rezultat, ciljana skupina trebala bi obuhvatiti mlade te skupine s posebnim potrebama (daroviti, osobe s poteškoćama i posebnim potrebama, slabijeg imovinskog statusa, etničke i druge manjine). Ovdje, dakako, nije riječ o repliciranju postojećeg školskoga sustava nego o poticanju aktivnosti koje relativno tromi školski sustav jednostavno previđa. Cjelokupna ideja morala bi rezultirati pozitivnim zajedničkim učinkom svih koji će potaknuti entuzijazam – pripadnost zajedničkoj ideji i ciljevima. Pritom je najučinkovitija metoda stvaranje tješnje veze između iskustva i mladosti. Svi sudionici u tom sustavu trebaju prepoznati i ostvariti svoje mjesto u usavršavanju znanja i vještina, slobodnom stvaralaštvu, svrhovitosti, mobilnosti, stalnoj aktivnoj i izravnoj komunikaciji, afirmaciji i kreativnosti kao osobito značajnom atributu ljudske vrste. Naime, tehnička kultura može pomoći da se osiguraju odgoj i obrazovanje za očuvanje i razvoj povijesnog i kulturnog naslijeđa i nacionalnog identiteta te naglase temeljna znanja i stvaranje pozitivnog stava prema općem stvaralaštvu i izražavanju prema vlastitoj kulturi i kulturi drugih naroda, ojača svijest o potrebi kvalitetnog suživota s prirodnim okolišem, razvije samopouzdanje, samopoštovanje, uvaži različitost i svijest o vlastitim sposobnostima, te uporabno vrijednosti vlastitih kreativnih rezultata.

Aktivnosti Hrvatske zajednice tehničke kulture trebale bi se, uz to, vezivati uz europski okvir ključnih kompetencija za cjeloživotno obrazovanje¹⁰. Multidisciplinarna priroda aktivnosti trebala bi se očitovati u poticanju komunikacije na materinjem i stranom jeziku (kompetencije 1 i 2). Tehnička priroda aktivnosti podrazumijeva poticanje matematičke pismenosti i osnovnih kompetencija u znanosti i tehnologiji (kompetencija 3). Bez obzira na primarno područje djelovanja i aktivnost članica HZTK, trebalo bi poticati korištenje elektronskih medija u radu i komunikaciji, kao i logičko i kritičko razmišljanje i visoku razinu upravljanja informacijama (kompetencija 4). Svi projekti trebali bi poticati kompetenciju «učiti kako učiti», a koja se temelji na sposobnosti organiziranja i upravljanja skupnim i osobnim učenjem, rješavanja problema, te upravljanja karijerom (kompetencija 5). Interpersonalne i društvene kompetencije, poput vrsti ponašanja koje pojedinac treba posjedovati kako bi sudjelovao u društvenom životu i razrješavao sukobe (kompetencija 6), također se mogu razvijati sudjelujući u radu udruga tehničke kulture.

¹⁰ *Education and training 2010. Key competences for lifelong learning a European reference framework* referentni je okvir Europske komisije donesen u studenom 2004. godine na osnovi Lisabonske strategije iz 2000. godine, a koja poziva Komisiju, Vijeće i države članice da osnovne vještine, odnosno ključne kompetencije ponude kroz cjeloživotno obrazovanje.

Poduzetništvo (kompetencija 7), jedna je od ključnih kompetencija koje bi se trebale vezivati uz aktivnosti HZTK; svi sudionici trebali bi preuzimati odgovornost za vlastite akcije, razvijati strategije, postavljati i ostvarivati ciljeve te se motivirati za uspjeh. Konačno, poticanje kulturnog izričaja (kompetencija 8), karakteristično je za neke od aktivnosti članica HZTK.

5.3.1. Formalno i neformalno obrazovanje

Iako je područje tehničke kulture u formalnom obrazovanju u odnosu na prošlost marginalizirano, postoje tendencije poboljšanja njezinog položaja i prepoznavanja njezine važnosti u sustavu obrazovanja. Međutim, kako je formalno obrazovanje vrlo često preopterećeno, područje neformalnog obrazovanja je dio sektora obrazovanja koji omogućava šire i intenzivnije područje djelovanja tehničke kulture.

Aktivnosti:

Odmah potaknuti provedbu postojeće odluke nadležnog Ministarstva o okvirnom programu klubova mladih tehničara u osnovnim i srednjim školama Republike Hrvatske (Glasnik Ministarstva..., 16/1995), što je u skladu s Programom rada HZTK za 2007. godinu.

Do kraja 2008. godine, a unutar planirane baze podataka HZTK stvoriti i bazu podataka programa formalnog i neformalnog obrazovanja koje nude udruge tehničke kulture u Hrvatskoj. Pri ponudi programa neformalnog i formalnog obrazovanja potrebno je potaknuti dijalog na središnjoj razini, kako ne bi dolazilo do preklapanja programa. Kod ponude sličnih / istih programa od strane različitih lokalnih i/ili regionalnih zajednica tehničke kulture, važno je poticati razmjenu znanja, a gdje god je to moguće i konkretnu suradnju između spomenutih subjekata.

Do sredine 2008. godine potrebno je osnovati radnu skupinu za obrazovanje koja će se baviti koordinacijom ključnih napora Hrvatske zajednice tehničke kulture i udruga tehničke kulture u području formalnog i neformalnog obrazovanja u tehničkoj kulturi.

Do sredine 2009. godine potaknuti i sudjelovati u izradi programa za osnivanje, opremanje i korištenje kabineta za tehnički odgoj, mehatroniku i sl. od strane nadležnog ministarstva, kako bi se iskoristili popodnevi i večernji sati te vikendi u školama, koje će do tada preći na nastavu u jednoj smjeni. Na taj način HZTK može biti sukreator izmjena obrazovnog sustava, te razmišljati „korak ispred“ ostalih, umjesto da samo pasivno reagira na promjene.

Do sredine 2009. godine potaknuti izradu i ostvarivanje programa za rad s darovitim djecom od strane udruga tehničke kulture u Hrvatskoj, s obzirom da je to jedna od djelatnosti koje se u Zakonu o tehničkoj kulturi navode kao javna potreba. U samom procesu obrazovanja darovite djece najčešće se koriste dodatni programi koji omogućavaju suradnju djece koja imaju interes za slična područja (u ovom slučaju, tehničke kulture). Programi se mogu provoditi tijekom školske i akademske godine i/ili tijekom školskih praznika, osobito ljetnih.

Usljed nepovoljnog položaja tehničke kulture u nacionalnom kurikulumu, potrebno je programe i aktivnosti HZTK sagledavati kao nastavak permanentnog tehničkog obrazovanja. Uz to, treba iskoristiti trenutak izrade nacionalnog kurikuluma za promicanje i naglašavanje važnosti tehničke kulture, te uključivanje što više sadržaja tehničke kulture u sadržaj sustava formalnog obrazovanja, a na osnovi prethodno navedenog Europskog okvira ključnih kompetencija, koje se kroz tehničku kulturu razvijaju, te kao što to predviđa Program rada Hrvatske zajednice tehničke kulture u 2007. godini. Nadalje, trebalo bi što više poticati suradnju nastavnika i učenika iz različitih škola u području tehničke kulture te promovirati mobilnost kako na nacionalnoj tako i na regionalnoj razini.

Aktivnosti:

*Do kraja 2009. godine **obnoviti inicijativu za povećanjem zastupljenosti tehničke kulture u osnovnom školstvu i općim srednjim školama te osnivanjem tehničkih gimnazija** prema nadležnom Ministarstvu. Tražiti partnere za podržavanje inicijative u privatnom sektoru, međunarodnim i europskim institucijama (npr. European Training Foundation) i drugim društvenim akterima.*

*Do kraja 2011. godine poticati **razmjenu znanja i najnovijih spoznaja** u tehničkoj kulturi putem seminara, radionica, stručnog usavršavanja, natjecanja i osobito ljetnih škola, kako nacionalnog tako i međunarodnog karaktera (za mlade i za nastavnike). Pri organizaciji događanja nužno je koristiti postojeća materijalna sredstva i ljudske potencijale.*

*Do kraja 2011. godine **potaknuti izradu nacionalne strategije razvoja tehničke kulture** u formalnom i neformalnom sustavu odgoja i obrazovanja.*

5.3.2. Socijalna uključivost (inkluzija) i obrazovanje za jednake mogućnosti

I u ovom trenutku postoji marginalizacija određenih skupina u hrvatskom društvu kao što su osobe s invaliditetom, dugoročno nezaposleni, starije osobe i rizične skupine djece i mladih zbog lošeg društvenog i/ili gospodarskog položaja (ruralna područja, siromašne obitelji, djeca koja su ispala ili postoji mogućnost da ispadnu iz formalnog obrazovnog sustava, etničke i druge manjine, i sl.). Stoga postoji iznimno velika potreba za intervencijom u tom području.

Nacionalna strategija jedinstvene politike za osobe s invaliditetom daje smjernice za profesionalnu rehabilitaciju, zapošljavanje i rad osoba s invaliditetom. Poticanje učlanjivanja osoba s invaliditetom u udruge tehničke kulture te poticanje stručnog osposobljavanja osoba s invaliditetom u području informatike, tehnike i tehnologije, a u skladu s potrebama na tržištu rada, mogu biti veliki doprinos integraciji i povećanju zapošljivosti osoba s invaliditetom u društveni sustav, kao i način da se popularizacija tehničke kulture proširi na još jednu ciljanu skupinu.

Aktivnosti:

Do sredine 2009. godine potrebno je ostvariti suradnju s različitim udrugama za osobe s posebnim potrebama, lokalnim zajednicama i privatnim sektorom, kao i s ostalim udrugama civilnog društva, a s ciljem prepoznavanja stvarnih potreba takvih osoba i načina prilagođavanja postojećih i budućih programa.

Do sredine 2010. godine potaknuti prilagodbu postojećih obrazovnih programa osobama s posebnim potrebama s ciljem stručnog osposobljavanja osoba s posebnim potrebama u području informatike, tehnike i tehnologije, a u skladu s potrebama na tržištu rada, odnosno s ciljem povećanja zapošljivosti osoba s posebnim potrebama. Potrebno je djelovati na tome da svi programi koje pružaju ili će pružati udruge tehničke kulture u Hrvatskoj budu razvijeni u skladu sa standardima pristupačnosti za osobe s posebnim potrebama. Ovo je posebno potrebno naglasiti kad je riječ o programima koji će se nuditi u virtualnom okruženju.

Ciljane skupine kao što su manjine, mladi ljudi i odrasli s niskim obrazovnim postignućima, te oni koji žive u udaljenim krajevima i u područjima od posebnog državnog interesa, imaju potrebu za posebnim odgojno-obrazovnim programima. U to se trebaju uključiti lokalne zajednice i privatni sektor kako bi dali svoj doprinos izradi i izvedbi tih programa. Osim toga, multidisciplinarni pristup aktivnostima u okviru HZTK, omogućava prilagođavanje potrebama tih ciljanih skupina. Organiziranjem slobodnog vremena mladih, smanjila bi se stopa nepoželjnog ponašanja rizičnih skupina mladih.

Aktivnosti:

Do početka 2008. godine aktivno se uključiti u programe i aktivnosti u sklopu Dekade Roma 2005.-2015. koja se usredotočava na socijalno uključivanje Roma u život i aktivnosti šire zajednice.

Do kraja 2009. godine potaknuti izradu programa usmjeravanja i savjetovanja u sklopu profesionalne orijentacije mladih, osobito djece koja iz različitih društveno-ekonomskih razloga spadaju u neku rizičnu skupinu. Programe treba provoditi u sklopu postojećih centara tehničke kulture. Pritom je potrebno ostvariti suradnju s privatnim sektorom, lokalnom zajednicom, centrima za socijalnu skrb i zavodima za zapošljavanje, a s ciljem praćenja potreba rizičnih skupina mladih.

5.3.3. Obrazovanje i osposobljavanje odraslih

Potreba za cjeloživotnim učenjem u području tehničke kulture pruža priliku za dodatni razvoj aktivnosti Hrvatske zajednice tehničke kulture i udruga tehničke kulture. U Hrvatskoj prilike postoje u području dokvalifikacija i prekvalifikacija za deficitarna tehnička zanimanja, kao i različitih oblika stručnog usavršavanja. U tu je svrhu potrebno dodatno razviti partnerstva s obrazovnim ustanovama, tvrtkama te znanstvenim i strukovnim udrugama u području tehničkih znanosti. Ostvarenju

navedenih programa HZTK može pridonijeti ljudskim ili prostornim resursima, kao i promocijom među ciljnim populacijama. Osim toga, Zakon o obrazovanju odraslih (NN, 17/2007) usredotočen je na modularnu strukturu programa i verificiranih programa što predstavlja priliku za udruge tehničke kulture u Hrvatskoj.

Aktivnosti:

Potaknuti izradu strategije cjeloživotnog obrazovanja u tehničkoj kulturi kao što to predviđa Program rada HZTK za 2007. godinu.

Do kraja 2009. godine **izraditi katalog programa** za obrazovanje odraslih koje je potrebno usmjeriti na programe dizajnirane u modularnoj formi te težiti programima koji su verificirani od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (formalni oblici obrazovanja).

Do kraja 2010. godine **poticati usklađivanje programa** za obrazovanje odraslih s potrebama na tržištu rada i uspostaviti snažnije veze s nadležnim Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa, drugim nadležnim ministarstvima i ostalim socijalnim partnerima (Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, Hrvatska udruga poslodavaca, i sl.).

Do kraja 2010. godine **potaknuti osnivanje ustanove/a** koja/e se bavi/e pružanjem verificiranih programa za usavršavanje odraslih u području tehničke kulture, kao što je to primjerice, pučko učilište, što omogućava upis takvih programa u radnu knjižicu polaznika.

6. STRATEŠKA MATRICA

Relevantna okolina	Strateška područja razvojnih prioriteta	Ciljevi	Aktivnosti	Nositelji ciljeva i aktivnosti	Vremenski rok
- Institucije i dokumenti Europske unije - Slične organizacije u regiji - Nacionalni dokumenti i institucionalne - Javni, privatni i civilni sektor Udruge tehničke kulture i njihovi članovi	1. Poboljšavanje kvalitete i institucionalne učinkovitosti HZTK	1.1. Komunikacijsko umrežavanje i stvaranje baze podataka	Izrada unificiranih obrazaca komuniciranja (protokola komuniciranja) za razne aktivnosti. Poticanje otvaranja adresa elektroničke pošte u svim udrugama tehničke kulture koji je još nemaju Održavanje obuke vezane za osnove korištenja osobnog računala i interneta. Stvaranje interaktivne i umrežene baze podataka s posebnim podbazama, koju mogu koristiti i izmjenjivati sve članice HZTK. Jačanje uloge HZTK u usklađivanju zajedničkih aktivnosti i programa te njihovog umrežavanja na svim razinama. Izrada „inventure“ popisa svih programskih i projektnih aktivnosti članica i HZTK. Izrada i uspostava unutarne računalne mreže (intraneta) HZTK u koju će u biti uključene sve članice, pri čemu svaki član ima pristup. Takva mreža u početku može imati karakter foruma, a kasnije treba uspostaviti različite razine pristupa ovisno o autorizaciji pojedinca. Prikupljanje informacija i informiranje udruga o natječajima, konferencijama, kongresima, članstvima na državnoj, regionalnoj i europskoj razini.	HZTK HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture	Sredina 2008. Sredina 2008. Sredina 2008. Kraj 2008. Kraj 2009.
- Institucije i dokumenti Europske unije - Nacionalni dokumenti - Javni, privatni i civilni sektor Udruge tehničke kulture i njihovi članovi	1. Poboljšavanje kvalitete i institucionalne učinkovitosti HZTK	1.2. Razvijanje ljudskih potencijala i sustava upravljanja	Osnivanje radne skupine za razvoj ljudskih potencijala i pisanje akcijskog plana za stručno obrazovanje i usavršavanje. Izrada plana razvoja ljudskih potencijala s vrstama programa obrazovanja i usavršavanja, stvaranje osobnog plana razvoja zaposlenika, popisa potreba za obrazovanjem i usavršavanjem i popisa trenera za određene programe. Osnivanje radne skupine čiji su članovi prošli obuku za rad na projektima, za pisanje projektno dokumentacije i za održavanje radionica na tu temu. Pružanje pomoći članicama pri izboru u nadležnom ministarstvu i regionalnim i lokalnim jedinicama da se osigura radno mjesto za jednog zaposlenika u svakoj od članica HZTK. Sirenje i njegovanje rada u radnim (stručnim) skupinama sa savjetodavnom ulogom u odnosu na izvršni odbor HZTK, i inicijativom u stručnim područjima.	HZTK HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture, radna skupina za razvoj ljudskih potencijala HZTK, radna skupina za pisanje i rad na projektima HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture HZTK	Kraj 2007. Sredina 2008. Kraj 2008. Trajno Trajno

Relevantna okolina	Strateška područja razvojnih prioriteta	Ciljevi	Aktivnosti	Nositelji ciljeva i aktivnosti	Vremenski rok
<ul style="list-style-type: none"> - Institucije i dokumenti Europske unije - Javni, privatni i civilni sektor - Udruge tehničke kulture i njihovi članovi 	<p>1. Pobojšavanje kvalitete i institucionalne učinkovitosti HZTK</p>	<p>1.3. Razvijanje sustava praćenja (monitoringa) i vrednovanja (evaluacije)</p>	<p>Obuka članova udruga tehničke kulture u području praćenja i vrednovanja.</p> <p>Osnivanje radne skupine za praćenje i vrednovanje zbog rada na pobojšanju praćenja i vrednovanja djelovanja članica, te obrazovanja i usavršavanja drugih članova.</p> <p>Poticanje razvoja protokola praćenja i vrednovanja za unapređenje i dopunu te funkcije HZTK.</p> <p>Pobojšanje praćenja rada članica korištenjem usluga radne skupine s ciljem pobojšanja rada i koordinacije djelatnosti udruga.</p>	<p>HZTK</p> <p>HZTK</p> <p>HZTK, radna skupina za praćenje i vrednovanje</p> <p>HZTK, radna skupina za praćenje i vrednovanje</p>	<p>Kraj 2008.</p> <p>Sredina 2009.</p> <p>Kraj 2010.</p> <p>Kraj 2011.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Institucije i dokumenti Europske unije - ESPD 2005-2010 - Džavne institucije jedinice - Lokalne i regionalne jedinice - Privatni sektor - Udruge tehničke kulture i njihovi članovi 	<p>1. Pobojšavanje kvalitete i institucionalne učinkovitosti HZTK</p>	<p>1.4. Pobojšavanje upravljanja financijama</p>	<p>Promicanje Nacionalnog centra tehničke kulture u Kraljevici kao središta izvrsnosti, s obzirom da je cilj Hrvatske zajednice tehničke kulture da postane vlasnik tog objekta.</p> <p>Poticanje rasprave o zakladništvu, odnosno stvaranje Nacionalne zaklade za tehničku kulturu.</p> <p>Sistemiziranje korištenja prostornih resursa u području tehničke kulture i načina njihovog korištenja, zbog racionalizacije upotrebe.</p> <p>Poticanje izrade analize i studije izdvajanja za javne potrebe u području tehničke kulture, uz uspostavu sustava praćenja.</p> <p>Jačanje angažmana HZTK i udruga na pobojšanju financijske i materijalne situacije za normalan rad. Poticanje poštivanja donesenih kriterija za financiranje udruga na lokalnoj i županjskoj razini.</p> <p>Pružanje stručne podrške i pomoći udrugama da se osposobe za stjecanje vlastitih financijskih sredstava.</p>	<p>HZTK => MZOŠ, ostale nadležne institucije</p> <p>HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture</p> <p>HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture => socijalni partneri</p> <p>HZTK => MZOŠ, Ured za udruge Vlade RH, Ekonomski institut, županjske i lokalne jedinice</p> <p>HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture</p> <p>HZTK, radne skupine</p>	<p>Odmah</p> <p>Kraj 2008.</p> <p>Kraj 2009.</p> <p>Kraj 2009.</p> <p>Trajno</p> <p>Kraj 2011.</p>

Relevantna okolina	Strateška područja razvojnih prioriteta	Ciljevi	Aktivnosti	Nositelji ciljeva i aktivnosti	Vremenski rok
<ul style="list-style-type: none"> - Institucije i dokumenti Europske unije - Slične organizacije u regiji - ESPD 2005-2010 - Javni, privatni i civilni sektor - Udruge tehničke kulture i njihovi članovi 	2. Pozicioniranje HZTK kao partnera u društvu znanja	2.1. Nacionalni, regionalni i međunarodni položaj	Nastojanje da se tehnička kultura kao pojam vrati u tekst Ustava i time dodatno zaštiti već pri prvoo najavljennoj promjeni teksta ustavnog dokumenta Republike Hrvatske.	HZTK => MZOŠ	Kraj 2008.
			Određivanje mogućnosti suradnje s drugim subjektima na osnovi 2-3 osnovna programska područja, i popisivanje potencijalnih područja i koristi od suradnje.	HZTK	Kraj 2009.
<ul style="list-style-type: none"> - Institucije i dokumenti Europske unije - Fondovi Europske unije - Javni, privatni i civilni sektor - Udruge tehničke kulture i njihovi članovi 			Održavanje kongresa o budućnosti udruga u području tehničke kulture, radi uspostave suradnje sa sličnim organizacijama u regiji i HZTK kao lidera u toj suradnji.	HZTK => slične organizacije u regiji	Krajem planiranog razdoblja – 2011.
			Jaćanje aktivnosti u poticanju poduzetništva mladih (uključujući učeničko i studentsko poduzetništvo) uz stjecanje predvjeta za pružanje interdisciplinarnih znanja i vještina.	HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture => obrazovni sustav, HGK, HOK, poduzetnici	Trajno
			Podupiranje obrazovanja inovatora za stjecanje različitih poduzetničkih znanja i vještina uz korištenje vanjskih partnera.	HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture => akademske institucije, poduzetnici	Trajno
			Izgradnja sposobnost članica HZTK za dobivanje javnih ovlasti i njihovom području rada.	HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture => relevantne državne institucije	Trajno
			Uspostavljanje snažnije suradnje sa Središnjim državnim uredom za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije (SDURF) koji koordinira pripremu operativnih programa za Program IPA.	HZTK => SDURF	Trajno
<ul style="list-style-type: none"> - Institucije i dokumenti i fondovi Europske unije - Javni, privatni i civilni sektor - Udruge tehničke kulture i njihovi članovi 	2. Pozicioniranje HZTK kao partnera u društvu znanja	2.2. HZTK i institucije Europske unije	Izgradnja sposobnosti HZTK i udruga tehničke kulture zbog apsorpcije financijskih sredstava za pretristupnu i strukturalnu pomoć Europske Unije.	HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture	Trajno
			Pružanje potpore zainteresiranim članicama za korištenje programa <i>Youth in Action</i> , koji se odnosi na (ne)formalno obrazovanje mladih.	HZTK => SDURF	Trajno

Relevantna okolina	Strateška područja razvojnih prioriteta	Ciljevi	Aktivnosti	Nositelji ciljeva i aktivnosti	Vremenski rok
<p>- Šira i stručna javnost u Hrvatskoj i inozemstvu</p> <p>- Mediji u Hrvatskoj i u inozemstvu</p> <p>- Javni, privatni i civilni sektor</p> <p>- Stanovništvo RH</p> <p>- Udruge tehničke kulture i njihovi članovi</p>	<p>2. Pozicioniranje HZTK kao partnera u <i>društvu znanja</i></p>	<p>2.3. Povećanje prepoznatljivosti HZTK i prisustva u javnosti</p>	<p>Izrada baze kontakata o medijima koji se bave nano-šću, tehnikom, kulturom, društvenim i sl. događanjima.</p>	HZTK	Kraj 2007.
			<p>Održavanje obuke za izradu plana medijske prisutnosti i odnosa s javnošću za neke zaposlenike HZTK i druge zainteresirane članove udruge.</p>	HZTK	Sredina 2008.
			<p>Stavljanje snažnijeg naglaska na uspjehe, djelatnosti i aktivnosti u području tehničke kulture (npr. natjecanja, susreti, smotre) u medijima.</p>	HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture	Sredina 2008.
			<p>Osnivanje radne skupine za odnose s javnošću čiji su članovi prošli obuku, a koji će također raditi obuku za to područje.</p>	HZTK, radna skupina za odnose s javnošću	Sredina 2008.
			<p>Izrada plana medijske prisutnosti za odnose s medijima, te okvirnog plana odnosa sa širom i stručnom javnošću.</p>	HZTK, radna skupina za odnose s javnošću	Sredina 2009.
			<p>Povećanje sredstava za promicanje postignuća tehničke kulture pomoću projekata i partnerstva, te snažnije medijske prisutnosti pomoću obrazovno-promotivnih projekata usmjerenih na javnosti.</p>	HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture	Sredina 2010.
			<p>Širenje sadržaja izdavačke djelatnosti izdanjima zbog popularizacije tehničke kulture i privlačenja više čitatelja i članova u udruge tehničke kulture.</p>	HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture	Kraj 2010.
			<p>Osposobljavanje jedne osobe u svakoj regiji (npr. Slavonija, Dalmacija, Sjeverna Hrvatska, Istra i Primorje, Središnja Hrvatska) i nacionalnom savezu za odnose s javnošću pomoću radne skupine.</p>	HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture, radna skupina za odnose s javnošću	Sredina 2011.

Relevantna okolina	Strateška područja razvojnih prioriteta	Ciljevi	Aktivnosti	Nositelji ciljeva i aktivnosti	Vremenski rok
<ul style="list-style-type: none"> - Institucije i dokumenti - Europske unije - Slične organizacije u regiji - Javni, privatni i civilni sektor - Nacionalni dokumenti - Stanovništvo RH - Udruge tehničke kulture i njihovi članovi 	<p>3. Obrazovanje za društveni i gospodarski razvoj</p>	<p>3.1. Formalno i neformalno obrazovanje</p>	<p>Poticanje provedbe odluke MZOŠ-a o okvirnom programu klubova mladih tehničara u osnovnim i srednjim školama.</p>	<p>HZTK => MZOŠ, škole</p>	<p>Odmah</p>
			<p>Osnivanje radne skupine za obrazovanje zbog koordinacije u području formalnog i neformalnog obrazovanja u tehničkoj kulturi.</p>	<p>HZTK</p>	<p>Sredina 2008.</p>
			<p>Unutar planirane baze podataka HZTK stvoriti i bazu podataka programa formalnog i neformalnog obrazovanja koje provode udruge tehničke kulture.</p>	<p>HZTK, radna skupina za obrazovanje</p>	<p>Kraj 2008.</p>
			<p>Poticanje i sudjelovanje u izradi programa za osnivanje, opremanje i korištenje kabineta za tehnički odgoj od strane nadležnog ministarstva.</p>	<p>HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture, radna skupina za obrazovanje => MZOŠ, škole</p>	<p>Sredina 2009.</p>
			<p>Poticanje izrade i ostvarenja programa za rad s darovitim djecom od strane udruge tehničke kulture.</p>	<p>HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture, radna skupina za obrazovanje</p>	<p>Sredina 2009.</p>
			<p>Obnavljanje inicijative za povećanjem zastupljenosti tehničke kulture u osnovnom školstvu i općim srednjim školama, te osnivanjem tehničkih gimnazija prema nadležnom ministarstvu.</p>	<p>HZTK => MZOŠ, škole, međunarodne EU (ETF) i druge institucije, socijalni partneri</p>	<p>Kraj 2009.</p>
			<p>Poticanje razmjene znanja u tehničkoj kulturi putem seminara, radionica, stručnog usavršavanja, natjecanja i ljetnih škola, kako nacionalnog tako i međunarodnog karaktera (za mlade i za nastavnike).</p>	<p>HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture, radna skupina za obrazovanje</p>	<p>Kraj 2011.</p>
			<p>Poticanje izrade nacionalne strategije razvoja tehničke kulture u formalnom i neformalnom sustavu odgoja i obrazovanja.</p>	<p>HZTK, radna skupina za obrazovanje</p>	<p>Kraj 2011.</p>

Relevantna okolina	Strateška područja razvojnih prioriteta	Ciljevi	Aktivnosti	Nositelji ciljeva i aktivnosti	Vremenski rok
<ul style="list-style-type: none"> - Međunarodne, EU i nacionalne Institucije, dokumenti i inicijative - Javni, privatni i civilni sektor - Stanovništvo RH - Udruge tehničke kulture i njihovi članovi 	<p>3. Obrazovanje za društveni i gospodarski razvoj</p>	<p>3.2. Socijalna uključivost (inkluzija) i obrazovanje za jednake mogućnosti</p>	<p>Uključivanje u programe i aktivnosti Dekade Roma 2005.-2015. vezane uz socijalno uključivanje Roma.</p>	<p>HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture</p>	<p>Početak 2008.</p>
			<p>Ostvarenje suradnje s udrugama za osobe s posebnim potrebama, lokalnim zajednicama i privatnim sektorom, i s ostalim udrugama civilnog društva, zbog prepoznavanja stvarnih potreba takvih osoba i prilagodbe programa.</p>	<p>HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture</p>	<p>Sredina 2009.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Međunarodne, EU i nacionalne Institucije, dokumenti i inicijative - Javni, privatni i civilni sektor - Stanovništvo RH - Udruge tehničke kulture i njihovi članovi 	<p>3. Obrazovanje za društveni i gospodarski razvoj</p>	<p>3.3. Obrazovanje i osposobljavanje odraslih</p>	<p>Poticanje izrade programa usmjeravanja i savjetovanja u sklopu profesionalne orijentacije mladih, i to u centrima tehničke kulture.</p>	<p>HZTK, centri tehničke kulture</p>	<p>Kraj 2009.</p>
			<p>Poticanje prilagodbe programa osobama s posebnim potrebama kako bi bili u skladu sa standardima pristupačnosti za takve osobe.</p>	<p>HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture</p>	<p>Sredina 2010.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Međunarodne, EU i nacionalne Institucije, dokumenti i inicijative - Javni, privatni i civilni sektor - Stanovništvo RH - Udruge tehničke kulture i njihovi članovi 	<p>3. Obrazovanje za društveni i gospodarski razvoj</p>	<p>3.3. Obrazovanje i osposobljavanje odraslih</p>	<p>Poticanje izrade strategije cjeloživotnog obrazovanja u tehničkoj kulturi.</p>	<p>HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture</p>	<p>Odmah</p>
			<p>Izrada kataloga programa za obrazovanje odraslih uz težnju prema programima koji su verificirani od strane MZOŠ-a.</p>	<p>HZTK => MZOŠ</p>	<p>Kraj 2009.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Međunarodne, EU i nacionalne Institucije, dokumenti i inicijative - Javni, privatni i civilni sektor - Stanovništvo RH - Udruge tehničke kulture i njihovi članovi 	<p>3. Obrazovanje za društveni i gospodarski razvoj</p>	<p>3.3. Obrazovanje i osposobljavanje odraslih</p>	<p>Poticanje usklađivanja programa za obrazovanje odraslih s potrebama na tržištu rada i uspostava snažnijih veza s MZOŠ-om i drugim socijalnim partnerima.</p>	<p>HZTK => MZOŠ, drugi socijalni partneri</p>	<p>Kraj 2010.</p>
			<p>Poticanje osnivanja ustanova/za pružanje verificiranih programa za usavršavanje odraslih u području tehničke kulture (npr. pučko učilište).</p>	<p>HZTK, njene članice i sve udruge tehničke kulture => MZOŠ</p>	<p>Kraj 2010.</p>

LITERATURA

1. Europska komisija (2006). Oslo agenda o poduzetničkom obrazovanju. http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/training_education/doc/oslo_agenda_final.pdf
2. Europska komisija (2004). *Education and training 2010. Key competences for lifelong learning a European reference framework*.
3. http://ec.europa.eu/education/policies/2010/objectives_en.html
4. Europska komisija (2007). *Youth in Action Programme* (2007-2013). http://ec.europa.eu/youth/yia/index_en.html
5. Europsko vijeće (2000). Lisabonska strategija. <http://ec.europa.eu/growthand-jobs/>
6. Hrvatska zajednica tehničke kulture (2005). *Institucionaliziranje obrazovanja u sustavu tehničke kulture*. Radni materijal za prezentaciju projekta na savjetovanju o tehničkoj kulturi. Kraljevica. (Dokument nije usvojen.)
7. Hrvatska zajednica tehničke kulture (1998). *Pravilnik o članstvu u Hrvatskoj zajednici tehničke kulture*. Zagreb.
8. Hrvatska zajednica tehničke kulture (2007). *Program rada Hrvatske zajednice tehničke kulture u 2007. godini*. Zagreb.
9. Hrvatska zajednica tehničke kulture (1994). *Propisi iz područja tehničke kulture u Republici Hrvatskoj*. Zagreb.
10. Hrvatska zajednica tehničke kulture (1998). *Statut Hrvatske zajednice tehničke kulture*. Zagreb.
11. Hrvatska zajednica tehničke kulture. *Časopis Tehnička kultura*.
12. Hrvatska zajednica tehničke kulture (1993). *Zbornik savjetovanja: Temeljna pitanja primjene Zakona o tehničkoj kulturi*. Zagreb.
13. *Kopenhagenska deklaracija o društvenom razvoju* (1995). www.ffzg.hr/hre-edc/hr/download.php?file=KOPENHAGENSKA%20DEKLARACIJA%20O%20DRUSTVENOM%20RAZVOJU.pdf
14. Ministarstvo prosvjete i športa. *Odluka o prihvaćanju programa klubova mladih tehničara u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Glasnik Ministarstva prosvjete i športa (16/1995).
15. Ministarstvo europskih integracija (2003). *Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji*. Zagreb.
16. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2006). *Znanstvena i tehnološka politika Republike Hrvatske 2006.- 2010*. Zagreb.
17. Ministry of Science, Education and Sports (2005). *Education Sector Development Plan 2005-2010* Zagreb.
18. *Nacionalna strategija jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine*. (Narodne novine, 13/2003).

19. *Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj od 2006.do 2012. godine.* (Narodne novine, 147/2005)
20. Petak, A. (ur.) (1992). *Prinosi razvitku tehničke kulture u Hrvatskoj.* Zagreb: Narodna tehnika Hrvatske.
21. Petak, A. (1992). *Tehnička kultura u Hrvatskoj.* Zagreb: Hrvatska zajednica tehničke kulture.
22. *Pravilnik o Državnoj nagradi tehničke kulture „Faust Vrančić“.* (Narodne novine, 1/1994).
23. *Pravilnik o kriterijima i rokovima za utvrđivanje programa i osiguravanje sredstava za financiranje javnih potreba Republike Hrvatske u tehničkoj kulturi.* (Narodne novine, 60/1994).
24. *Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti tehničke kulture.* (Narodne novine, 31/1994).
25. *Proaktivna politika zaštite intelektualnog vlasništva Udruge inovatora Hrvatske* (2007). Neobjavljeni dokument.
26. Statuti udruga i zajednica tehničke kulture u Republici Hrvatskoj
27. Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU (2006). *Strateški okvir za razvoj 2006.- 2013.* Zagreb.
28. UNESCO UNIVOC (28. 10. 2004.) *Bonnska deklaracija.* <http://www.hztk.hr/stranice/18/106-100.pdf> (str. 4.).
29. Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, 56/1990, 8/1998, 124/2000, 41/2001)
30. *Zakon o obrazovanju odraslih* (Narodne novine, 17/2007)
31. *Zakon o tehničkoj kulturi* (Narodne novine, 76/1993, 11/1994)
32. *Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i državnih upravnih organizacija* (Narodne novine, 199/2003)
33. www.hztk.hr
34. www.mingorp.hr
35. www.mzos.hr
36. www.strategija.hr

PRILOZI

Prilog I. Empirijsko istraživanje: metodologija, provedba i rezultati

Upitnik pod nazivom *Budućnost i razvoj Hrvatske zajednice tehničke kulture* izrađen je 12. veljače 2007. godine, u kojem procesu su sudjelovali stručnjaci u području istraživanja javnog mnijenja, korištena je relevantna literatura i održano je nekoliko sastanaka i konzultacija o sadržaju i obliku upitnika.

Upitnik se sastojao od uvoda, prostora za upis broja ispitanika i 15 pitanja otvorenog (7 pitanja) i zatvorenog tipa (8 pitanja). Pitanja su obuhvatila sljedeća područja: osnovne sociodemografske podatke (spol i dob), područje djelovanja u tehničkoj kulturi, mišljenje o zakonski određenoj ulozi Hrvatske zajednice, zadovoljstvo ulogom i djelovanjem Hrvatske zajednice općenito i u specifičnim područjima, mišljenje o mogućoj ulozi Hrvatske zajednice, izazovima i mogućnostima koji mogu utjecati na tehničku kulturu općenito i Hrvatsku zajednicu specifično, općenito mišljenje o budućnosti Hrvatske zajednice, viziju te budućnosti, mišljenje o postojećim i mogućim novim ciljevima Hrvatske zajednice, prijedloge za poboljšanje djelovanja Hrvatske zajednice i pitanje o postojanju vlastitih dokumenata strateške prirode.

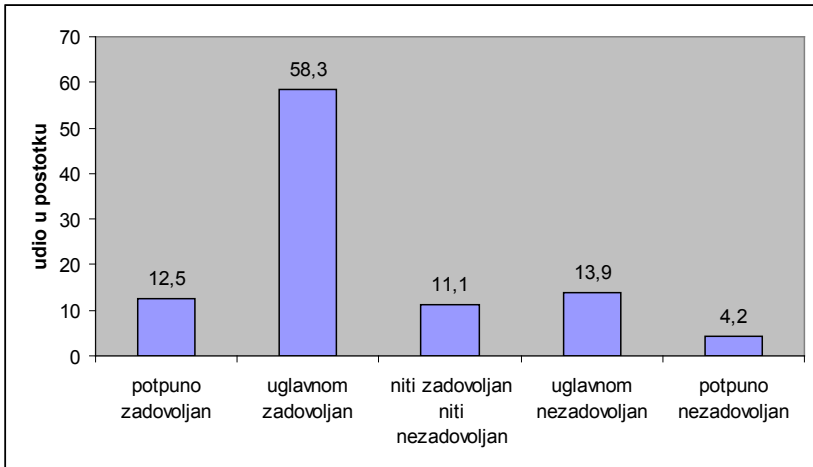
Istraživanje je provedeno u veljači, ožujku i travnju 2007. godine na uzorku koji su činili predsjednici/ce, tajnici/ce i po jedan/na aktivni/a član/ica iz svake od gradskih i županijskih zajednica te svakog od nacionalnih saveza. Samo istraživanje bilo je terensko, kad god je to bilo moguće, odnosno odvijalo se putem pošte, faksa i/ili e-maila kad je bilo potrebno. U istraživanju su sudjelovali ispitanici iz sljedećih županija: Brodsko-posavske, Bjelovarsko-bilogorske, Dubrovačko-neretvanske, Istarske, Karlovačke, Koprivničko-križevačke, Krapinsko-zagorske, Međimurske, Osječko-baranjske, Primorsko-goranske, Sisačko-moslavačke, Splitsko-dalmatinske, Šibensko-kninske, Zadarske, Varaždinske, Vukovarsko-srijemske, Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Od maksimalno mogućeg broja ispitanika (184) postignuta je 50-postotna pokrivenost uzorka, što je u empirijskim istraživanjima zadovoljavajući postotak s obzirom da zamjenskog uzorka nije bilo.

Podaci dobiveni terenskim istraživanjem uneseni su ručno u dvije baze podataka: prvu, napravljenu u softverskom programu *Statistical Program for Social Sciences v.14.0.* koji se koristi za kvantitativne statističke metode u društvenim znanostima, i u koju su uneseni podaci dobiveni iz zatvorenog tipa pitanja; te drugu napravljenu u softverskom programu *Microsoft Word* za podatke iz pitanja otvorenog tipa. Iz dobivenih podataka vidljivo je da je u istraživanju sudjelovalo 86% muškaraca i 14% žena. Osim toga, dvije trećine ispitanika starije je od 50 godina, s tim da nema nijednog mlađeg od 30 godina, a ispitanika između 30.-e i 40.-e godine života ima samo 13%. Kad je riječ o području djelovanja članice HZTK iz koje dolaze ispitanici, nije

iznenađenje da većina dolazi iz zajednica tehničke kulture s obzirom da su upravo ti ispitanici činili većinu uzorka. Manji dio čine pripadnici nacionalnih saveza tehničke kulture, a broj ostalih vrsta udruženja je zanemariv.

Sljedeći grafikon prikazuje razinu (ne)zadovoljstva ispitanika ulogom i djelovanjem HZTK. Ispitanicima je bila ponuđena skala od pet odgovora s ekstremnim polovima “potpuno zadovoljan/na” i “potpuno nezadovoljan/na”. Vidljivo je da dominiraju odgovori koji pokazuju manji ili veći stupanj zadovoljstva, što je za Hrvatsku zajednicu pozitivno saznanje. Ipak, ne smije se zanemariti ni broj ravnodušnih, te onih koji su više ili manje nezadovoljni.

Grafikon 1: Zadovoljstvo ispitanika ulogom i djelovanjem HZTK (%)

Kako bi se utvrdilo kojim su područjima, kad je riječ o djelovanju i ulozi Hrvatske zajednice tehničke kulture, ispitanici zadovoljniji ili nezadovoljniji, postavljeno je pitanje koje obuhvaća 24 različita područja.

Tablica 1: Zadovoljstvo djelovanjem i ulogom HZTK u određenim područjima (%)

Područje	Zadovoljavajuće	Niti zad. niti nezad.	Nezadovoljavajuće	Ne zna
1. Prepoznatljivo djelovanje u hrvatskom okružju	66	16,9	12,6	1,4
2. Prepoznatljivo djelovanje u regionalnim okvirima	53,6	31,1	22,5	2,8
3. Prepoznatljivo djelovanje u europskim okvirima	20,3	29,0	24,6	26,1
4. Veze i suradnja s državnim institucijama	47,9	28,2	18,4	5,6
5. Veze i suradnja s regionalnim institucijama	49,3	14,1	26,7	9,9
6. Veze i suradnja lokalnim institucijama	47,8	23,9	25,4	2,8
7. Veze i suradnja s privatnim sektorom	11,4	30,0	42,8	15,7
8. Veze i suradnja s ostalim organizacijama u civilnom sektoru	30,0	40,0	18,5	11,4
9. Veze i suradnja s regionalnim i lokalnim udrugama i savezima tehničke kulture	57,7	16,9	22,5	2,8
10. Korištenje državnog proračuna kao izvora financiranja	40,9	22,5	26,8	9,9
11. Korištenje prihoda iz lutrije kao izvora financiranja	49,3	28,2	15,5	7,0
12. Utjecaj na financiranje tehničke kulture iz proračuna lokalne samouprave	23,9	38,0	29,6	8,5
13. Korištenje sljedećih izvora financiranja: EU fondovi, drugi međunarodni fondovi i sl.	5,6	18,3	39,5	36,6
14. Korištenje sljedećih izvora financiranja: donacije ili drugi oblici financiranja iz privatnog sektora	4,2	23,9	47,8	23,9
15. Korištenje i upravljanje dostupnim financijskim sredstvima	36,7	32,4	16,9	14,1
16. Korištenje i upravljanje drugim materijalnim resursima koje posjeduje (osobito nekretninama)	43,4	23,2	15,9	17,4
17. Omogućavanje sudjelovanja mladih u različitim granama, odnosno područjima tehničke kulture	64,7	15,5	16,3	1,4
18. Pružanje podrške mladima u izvaninstitucionalnom obrazovanju i jačanju kompetencija za zapošljavanje	36,6	32,4	24,0	7,0
19. Kreiranje projekata koji odgovaraju modernim izazovima u civilnom sektoru	28,2	35,2	28,2	8,5
20. Osiguravanje prisutnosti tehničke kulture u formalnom sustavu obrazovanja	33,8	31,0	32,4	2,8
21. Omogućavanje odraslima da steknu (dodatna) znanja i vještine	31,5	41,4	22,9	4,3
22. Broj zaposlenih u HZTK-i	36,7	25,4	16,9	21,1
23. Dobna struktura zaposlenih u HZTK-i	28,2	25,4	21,2	25,4
24. Obrazovna struktura zaposlenih u HZTK-i (kompetencije)	43,6	14,1	14,1	28,2

Relativno visok stupanj zadovoljstva izazivaju prepoznatljivo djelovanje HZTK u hrvatskom i regionalnom okruženju, zatim veze s državnim, regionalnim i lokalnim institucijama, te veze s regionalnim i lokalnim udrugama tehničke kulture, korištenje prihoda od igara na sreću kao izvora financiranja, te upravljanje materijalnim resursima (osobito nekretninama), zatim omogućavanje sudjelovanja mladih u različitim djelatnostima tehničke kulture, te obrazovna struktura zaposlenih u HZTK. S druge strane, nezadovoljstvo izazivaju veze i suradnja s privatnim sektorom, korištenje dodatnih izvora financiranja kao što su EU fondovi i donacije, te osiguravanje prisustva tehničke kulture u formalnom obrazovnom sustavu. Osim toga, zanimljivi su i podaci o znanju ispitanika o određenim područjima, pa tako najveći stupanj neznanja izaziva prepoznatljivost HZTK u europskim okvirima, zatim korištenje EU fondova i donacija, pa broj zaposlenih u HZTK, njihova dobna i obrazovna struktura.

Sljedeća tablica prikazuje stav o potencijalnoj ulozi Hrvatske zajednice tehničke kulture u nekim područjima.

Tablica 2: Stav o potencijalnoj ulozi Hrvatske zajednice tehničke kulture u nekim područjima (%)

Uloga HZTK	Velika uloga	Mala uloga	Nikakva uloga
1. Omogućavanje sudjelovanja mladih u različitim granama, odnosno područjima tehničke kulture	94,4	4,2	1,4
2. Pružanje podrške mladima u izvaninstitucionalnom obrazovanju i jačanju kompetencija za zapošljavanje	74,6	21,1	4,2
3. Kreiranje projekata koji odgovaraju modernim izazovima u civilnom sektoru	76,1	22,5	1,4
4. Osiguravanje prisutnosti tehničke kulture u formalnom sustavu obrazovanja	83,3	12,5	4,2
5. Omogućavanje odraslima da steknu (dodatna) znanja i vještine	69,4	26,4	4,2

Velika je većina ispitanika prepoznala mogućnosti koje se otvaraju za HZTK zbog promjena u njenom okruženju. Ipak, najveći stupanj slaganja, postigli su kada je riječ o omogućavanju sudjelovanja mladih u različitim područjima tehničke kulture, što je i inače jedan od osnovnih razloga postojanja HZTK. Nakon toga se naglašava područje koje je vezano uz prethodno navedeno – znači, uvođenje tehničke kulture u školski sustav. Najnižu, iako i dalje visoku složnost ispitanici su pokazali u području cjeloživotnog obrazovanja, tj. obrazovanja odraslih kao područja koje se sve više spominje i profilira.

Naredna tablica prikazuje stav ispitanika o mogućoj budućnosti tehničke kulture i HZTK zbog utjecaja određenih izazova i mogućnosti.

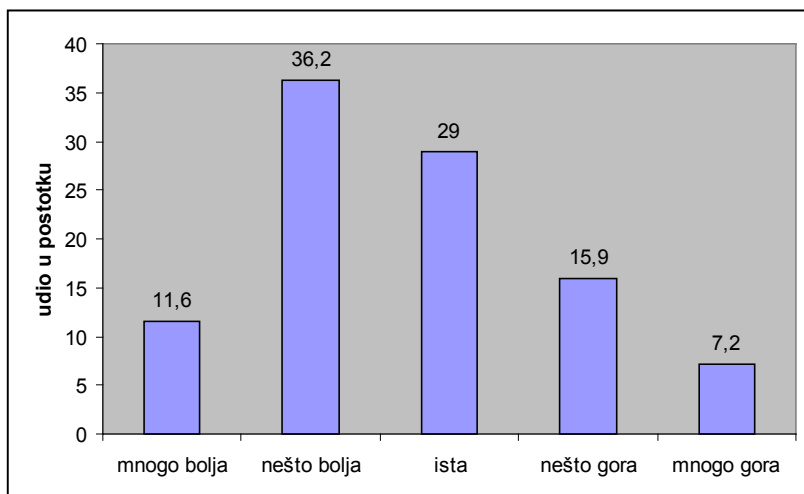
Tablica 3: Stav o mogućoj budućnosti tehničke kulture i HZTK zbog utjecaja nekih izazova i mogućnosti (%)

Izazovi i mogućnosti za HZTK-u	Utječe	Ne zna	Ne utječe
1. Razvoj i promjene područja, odnosno, pojedinih sekora tehničke kulture (npr. pojava novih tehnologija)	81,9	9,7	8,4
2. Promjene u politici države prema tehničkoj kulturi	80,6	12,5	7,0
3. Promjene načina i izvora financiranja od strane države	83,3	12,5	4,2
4. Porezne olakšice donatorima pri ulaganju u neku od grana, odnosno područja tehničke kulture (kao što je to slučaj kod ulaganja u sport i neke kulturne djelatnosti)	84,8	8,3	7,0
5. Ulazak Hrvatske u Europsku uniju	53,5	26,8	19,7
6. Pristup novim izvorima financiranja (EU fondovima, drugim međunarodnim fondovima i sl.)	67,6	25,4	7,0
7. Porast sudjelovanja u neformalnim oblicima obrazovanja	80,3	15,5	4,2
8. Veća orijentacija prema cjeloživotnom obrazovanju	87,5	11,1	1,4

Kada se radi o promjenama u okruženju koje će se možda dogoditi, ispitanici su u velikoj većini (uglavnom više od četiri petine) mišljenja da će velika većina tih promjena utjecati na HZTK. Osobito je to slučaj s razvojem područja tehničke kulture, s promjenom u politici države i načinu financiranja, s mogućim poreznim olakšicama (koje bi dobro došle svima koji se bave tehničkom kulturom), te s porastom sudjelovanja u neformalnim oblicima obrazovanja i većom orijentacijom prema cjeloživotnom obrazovanju. Nešto malo manje su zastupljeni ulazak Hrvatske u EU i pristup novim izvorima financiranja koji će se time otvoriti kao mogućnost.

Grafikon koji slijedi prikazuje stav ispitanika prema budućnosti HZTK kao krovne organizacije. To je mišljenje važno upravo zbog potrebe za potporom viziji iskazanoj u ovoj Strategiji razvoja, jer će biti mnogo lakše prihvaćena ako postoji pozitivan i optimističan stav prema onome što će se u budućnosti možda dogoditi za Hrvatsku zajednicu tehničke kulture. Vidljivo je da su ispitanici uglavnom optimisti oko budućnosti HZTK, te da je, uz to, i popriličan broj njih uvjeren da se gotovo ništa bitno u budućnosti neće mijenjati. Ne čudi veliki broj optimista pa ni onih koji smatraju da će budućnost biti ista, s obzirom na broj ispitanika koji su zadovoljni radom HZTK kao krovne organizacije. Ipak, postoji prostor za poboljšanje rada, a time i mišljenja petine ispitanika koji su u pogledu budućnosti HZTK pesimisti. U svakom se slučaju može raditi o dobroj podlozi za prihvaćanje Strategije razvoja Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Grafikon 2: Mišljenje ispitanika o budućnosti HZTK (%)

Prilog II. Projekti Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH nudi nekoliko vrsta programa za financiranje različitih oblika obrazovanja i usavršavanja. Detaljnije o tome može se naći na web-stranici: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2338>.

Ministarstvo osigurava financijska sredstva u području tehničke kulture definirana Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstva i državnih upravnih organizacija (NN, 199/2003) koji propisuje da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na: osposobljavanje djece, mladeži i odraslih za stjecanje tehničkih znanja i vještina te djelatnost udruga u ovom području, kao i Zakonom o tehničkoj kulturi (NN, 76/1993).

Poslovi Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa u području tehničke kulture koji proizlaze iz navedenih propisa su:

- praćenje stanja, predlaganje mjera za razvoj i unapređivanje tehničke kulture;
- neposredna primjena zakona i drugih propisa koji se odnose na područje tehničke kulture;
- priprema nacрта i izrada prijedloga zakona i drugih propisa iz područja tehničke kulture;
- priprema stručnih podloga iz područja tehničke kulture za izradu nacрта zakona i drugih propisa iz drugih područja;
- rješavanje u upravnim stvarima i obavljanje drugih upravnih poslova (izdavanje isprava iz područja tehničke kulture propisanih zakonima i drugim propisima, vođenje propisanih i drugih evidencija i očevidnika u području tehničke kulture);
- provođenje upravnog nadzora u skladu s posebnim zakonom;
- provođenje inspekcijskog nadzora nad pravnim i fizičkim osobama koje obavljaju djelatnost tehničke kulture;
- organiziranje i provođenje stručnog nadzora;
- izrada analiza, elaborata, izvješća i informacija iz područja tehničke kulture;
- predlaganje tijelima državne uprave poduzimanje mjera iz područja tehničke kulture;
- izrada stručnih podloga i materijala za postupke odlučivanja u tijelima državne uprave;
- suradnja, koordinacija i pružanje pomoći jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u području tehničke kulture;
- organiziranje, vođenje i obavljanje stručnih poslova dodjele Državne nagrade tehničke kulture Faust Vrančić;
- praćenje provođenja i ostvarivanja međunarodne suradnje nevladinih organizacija (Hrvatske zajednice i nacionalnih saveza tehničke kulture) u području tehničke kulture;

- valoriziranje programa za obavljanje djelatnosti tehničke kulture i programa odgoja, obrazovanja i osposobljavanja djece, mladeži i građana u tehničkim, tehnološkim i informatičkim znanjima i vještinama;
- donošenje programa stručnog usavršavanja osoba koje obavljaju stručne poslove u tehničkoj kulturi i programa stručnog osposobljavanja i usavršavanja članova udruga tehničke kulture;
- praćenje razvoja i unapređenja tehničke kulture među djecom i mladeži, osobito klubova mladih tehničara i centara tehničke kulture;
- praćenje provedbe državnih natjecanja mladih tehničara;
- valoriziranje programa, praćenje i nadzor realizacije sredstava iz državnog proračuna za javne potrebe Republike Hrvatske na području tehničke kulture;
- praćenje rada Hrvatske zajednice tehničke kulture, nacionalnih saveza tehničke kulture i djelatnosti udruga u području tehničke kulture.

Uz gore navedene programe i aktivnosti koje financira Ministarstvo, mogu se iskoristiti i sljedeći programi koje Ministarstvo nudi:

1. **Nadareni učenici i studenti u hrvatskom inovacijskom sustavu**
2. **Projekti i programi udruga u području izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja djece i mladih**
3. **Programi unapređenja odgoja i obrazovanja djece pripadnika romske nacionalne manjine** u okviru projekta Roma Education Fund (REF) – Fonda za obrazovanje Roma – Budimpešta i Ministarstva znanosti obrazovanja i športa, pod naslovom “Pristupačnije i kvalitetnije obrazovanje Roma”.

Prilog III. Projekti Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva RH

Projekti Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva koji nude mogućnost financiranja za projekte i programe udruga tehničke kulture u Hrvatskoj (detaljnije vidi www.mingorp.hr):

- **Poduzetnički inkubatori i tehnološki parkovi** - bespovratna sredstva za sufinanciranje poduzetničkih inkubatora i tehnoloških parkova, te gospodarskih subjekata koji sudjeluju u postupku komercijalizacije inovacija, za troškove uređenja i opremanje objekta, troškove pružanja stručne pomoći poduzetnicima i troškove pružanja usluga za realizaciju inovacijskih projekata;
- **Obrazovanje u poduzetništvu** – obrazovanje i usvajanje specifičnih znanja o poduzetništvu u funkciji cjeloživotnog učenja, npr. kroz obrazovanje za poduzetništvo u osnovnim i srednjim školama koje imaju vježbovne tvrtke i učeničke zadruge (uključujući obrazovanje voditelja, sufinanciranje organizacije sajmovi vježbovnih tvrtki, smotre učeničkih zadruga, natjecanja, i sl.) te kroz poticanje studentskih poduzetničkih inkubatora.
- **Poduzetništvo ciljnih skupina** (podskupina mladi) – bespovratne potpore za: nabavu informatičke opreme i poslovnog softwera, ishođenje dokumentacije potrebne za podnošenje i odobravanje poticajnih kredita za poslovanje, konzultantske usluge pri registraciji i osnivanju, pokriće dijela troškova registracije, izradu poslovnog plana, investicijske studije, plana marketinga i sl., dopunsku poduzetničku izobrazbu i informatičko obrazovanje i konzultativne usluge u prvih šest mjeseci poslovanja.
- **Učenička zadruga i učeničko poduzeće** – potpora djelovanju učeničkih zadruga i vježbovnih tvrtki u osnovnim i srednjim školama.
- **Inovacije i inovacijsko proizvodni klaster** – poticanje razvoja i komercijalizacije inovacija (zaštita industrijskog vlasništva, korištenje dodatnih znanja, izrada / nabava naprava i alata, izrada i ispitivanje prototipa ili postupka, dizajn, izlaganje na sajmovima, komercijalizaciju inovacije u vlastitoj proizvodnji i otkup inovacije).
- **Nova zadruga** – pokrivanje troškova osnivanja zadruga, konzultantskih usluga i nabave računalnih programa.

Prilog IV. Financijska raspodjela po sastavnicama IPA programa do 2010. godine

U okviru sastavnica IPA programa Europske unije u periodu do 2010. godine za Republiku Hrvatsku osiguran je iznos od 589,9 milijuna eura, započevši sa 138,5 milijuna eura u 2007. godini uz predviđeni stalni rast godišnjeg iznosa sredstava koji bi u 2010. godini iznosio 154,2 milijuna eura.

Tablica 1: Financijska raspodjela po sastavnicama IPA programa do 2010. godine u milijunima eura

Komponente IPA programa	2007	2008	2009	2010
Pomoć u tranziciji i jačanje institucija	47,6	45,4	45,6	39,5
Prekogranična suradnja	9,7	14,7	15,9	16,2
Regionalni razvoj	44,6	47,6	49,7	56,8
Razvoj ljudskih potencijala	11,1	12,7	14,2	15,7
Ruralni razvoj	25,5	25,6	25,8	26,0
Ukupno	138,5	146,0	151,2	154,2

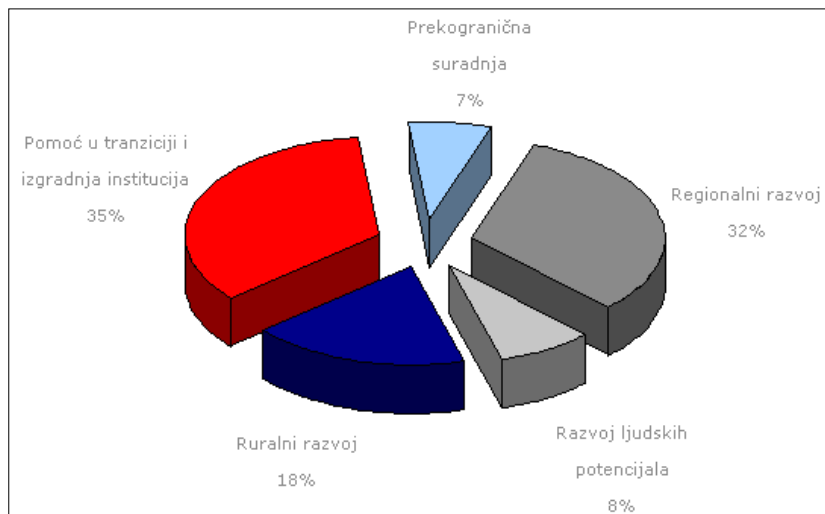
Izvor: www.strategija.hr

Prilog V. Sastavnice Instrumenta pretpristupne pomoći – IPA

Sastavnice Instrumenta pretpristupne pomoći (*Instrument for Pre-Accession Assistance – IPA*) za razdoblje 2007.-2013.:

- 1. Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija:** Kao svojevrsni nastavak PHARE programa, uz iznimku komponente ekonomske i socijalne kohezije; podupire aktivnosti usmjerene na izgradnju i jačanje institucionalnog okvira vezanog uz usvajanje i provedbu pravne stečevine EU. Potencijalni korisnici ove komponente su stoga tijela državne uprave, tijela u javnom vlasništvu, civilne udruge, poslovna zajednica te ostala neprofitna tijela.
- 2. Prekogranična suradnja:** Podupire aktivnosti vezane uz prekograničnu suradnju sa zemljama članicama te zemljama korisnicama programa IPA, a temelji se na višegodišnjem programu prekogranične suradnje. Primjer takve suradnje su prekogranični projekti između Hrvatske i Slovenije ili Hrvatske i Italije. Potencijalni korisnici ove komponente su pogranične regije, tj. županije uz kopnene i morske granice Republike Hrvatske.
- 3. Regionalni razvoj:** Podupire infrastrukturne projekte u sektorima zaštite okoliša i prometa kao i programe poticanja konkurentnosti i regionalnog razvoja. Ova sastavnica predstavlja nastavak programa ISPA i komponente ekonomske i socijalne kohezije programa Phare te predstavlja pripremu za korištenje Europskog fonda za regionalni razvoj nakon pristupanja. Korištenje sredstava unutar komponente regionalnog razvoja temelji se na višegodišnjim programskim dokumentima tzv. operativnim programima za sektore prometa, okoliša i regionalne konkurentnosti. Sukladno sektorskim prioritetima u okviru Operativnih programa potrebno je identificirati prioritete i specifične mjere te financijska sredstva namijenjena za njihovu provedbu. Potencijalni korisnici su tijela državne uprave, javne i znanstvene ustanove te poslovna zajednica.
- 4. Razvoj ljudskih potencijala:** Podupire mjere usmjerene na poticanje zapošljavanja, obrazovanja i usavršavanja te socijalno uključivanje, kao preteča Europskog socijalnog fonda (ESF), financira projekte na području socijalne kohezije u svrhu ostvarivanja ciljeva Europske strategije za zapošljavanje. Operativni program za razvoj ljudskih potencijala će identificirati mjere sukladno sektorskim prioritetima. Potencijalni korisnici su tijela državne uprave, javne ustanove, socijalni partneri i nevladine udruge.
- 5. Ruralni razvoj:** Kao nastavak programa SAPARD podupire pripreme aktivnosti za sudjelovanje u zajedničkoj poljoprivrednoj politici te ruralni razvoj. Ova sastavnica prethodnik je poljoprivrednih fondova koji su na raspolaganju nakon pristupanja Uniji. Potencijalni korisnici su jedinice lokalne samouprave, poljoprivredna gospodarstva te druge fizičke / pravne osobe ovisno o prioritetnim mjerama.

Grafikon: Raspodjela IPA programa po sastavnicama u postotcima

Izvor: www.strategija.hr

Prilog VI. Sastavnice programa *Youth in Action*

Youth in Action novi je program Europske unije u području politike prema mladima, koji će se provoditi od 2007. do kraja 2013. godine s ukupnim proračunom od 885 milijuna eura. Taj program značajno pridonosi usvajanju znanja i vještina te je stoga ključni instrument za pružanje mogućnosti za neformalno obrazovanje mladih.

Taj program namijenjen je svim mladima od 13. do 30. godine života, te potiče uključivanje mladih, osobito onih koji imaju manje šansi. Radi se o rezultatu raširenih razgovora s različitim zainteresiranim stranama u području politike prema mladima te je odgovor na razvoj u sektoru mladih na europskoj razini. Cilj mu je potaknuti osjećaj europskog građanstva među mladima Europe i uključiti mlade u stvaranje budućnosti Zajednice.

Kako bi se ti ciljevi postigli, postoji pet operativnih akcija u programu *Youth in Action*:

1. Mladi za Europu – akcija koja daje potporu razmjeni i inicijativama mladih te potiče sudjelovanje mladih ljudi u demokratskom društvu;
2. Europska volonterska služba (EVS) – akcija koja potiče mlade da sudjeluju u volonterskim aktivnostima koje služe općem dobru i javnom interesu;
3. Mjere potpore – akcija koja promiče razvoj razmjene mladih, obrazovanja i usavršavanja te programa razmjene informacija;
4. Inicijative mladih – mladi u svijetu, promicanje suradnje s partnerskim zemljama izgradnjom mreža, promicanjem razmjene informacija i pomaganjem u prekograničnim aktivnostima, i
5. Združeno djelovanje – europska suradnja u području mladih koja pridonosi razvoju politika prema mladima u Europi.

Prilog VII. Ciklus donošenja, praćenja i vrednovanja akcijskih planova

